

TRANSCRIPT VAN DE STATENCOMMISSIE RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN WONEN VAN PROVINCIALE STATEN UTRECHT

4 november 2025

Voorzitter: Odile de Man

Namens het college van GS: Mirjam Sterk, Huib van Essen

Woordvoerders: Dimf Ghijsels-Kerkhoff (BBB), Kees van Vuuren (BBB), Marijke de Jong (GroenLinks), Margriet van de Vooren (GroenLinks), Ronnie Hossain (VVD), Dimitri Gilissen (VVD), Juliëtte van Gilse (VVD), Melle Berg (VVD), Philip Overkleeft (D66), Arjen Draisma (CDA), Marieke Lejeune-Koster (PvdA), Anjo Travaille (Partij voor de Dieren), Arne Schaddelee (ChristenUnie), Anneloes Blekxtoon (Volt), Amos de Jong (Volt), Bertrick van den Dikkenberg (SGP), Reindert Daniels (PVV)

Van ambtelijke zijde aanwezig: Jaap van As (Statenadviseur), Olaf Jan Oost (commissiesecretaris)

1. Heropening

De voorzitter: Goedenavond mensen, welkom iedereen. Neemt u vooral plaats. Welkom Statenleden, commissieleden twee leden van GS, ambtenaren en belangstellenden. Vandaag is een groot gedeelte van de commissie digitaal aanwezig, ook allemaal hartelijk welkom. Laat u vooral duidelijk weten of u het woord wil of een interruptie heeft en daar zal de griffier dan op letten.

2. SB Wijzigingen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening provincie Utrecht

De voorzitter: We zijn vandaag toe aan onze tweede voortzetting, hopelijk de laatste voortzetting, van de commissie ROW, waarin we het belangrijkste instrument van het ruimtelijk instrument bespreken en dat is namelijk de provinciale Omgevingsvisie en -verordening. We zijn begonnen met de bespreking van dit agendapunt op woensdag 29 oktober. Alle fracties hebben toen hun eerste termijn afgerond. Vervolgens zijn we verdergegaan op donderdag 30 oktober met de beantwoording door het college, maar toen was mevrouw Sterk afwezig en het werd ook wel steeds later. Dus op een gegeven moment hebben we gezegd dat we de beantwoording van mevrouw Sterk en de tweede termijn vanavond zullen voortzetten. Ik ben zeer ruimhartig geweest met de interrupties en de spreektijden en dat zal ik vanavond - Ik hoor mijzelf in de zaal. Dat zal ik vanavond ook doen, zeker in de eerste termijn bij mevrouw Sterk, omdat ik begrijp dat u daar vast en zeker op wil interrumperen. Maar mocht ik dan op de klok gaan kijken, dan kijk ik even hoe het in de tweede termijn gaat. Misschien dat ik daar wat bekribbel op de hoeveelheid interrupties. Ik stel dus voor dat we snel gaan beginnen en dan geef ik mevrouw Sterk het woord voor de beantwoording van haar deel van deze commissie.

Mirjam Sterk: Dank u wel, voorzitter. Ik heb maar weer eens blokjes gemaakt voor vanavond. Ik wilde eerst even ingaan kort op de samenhang landbouw en natuur. Daar zijn verschillende vragen over gesteld. Dan doe ik een heel blok natuur, dan doe ik een blok landbouw en dan sluit ik af met nog een paar losse vragen. Aan het eind zal ik even heel expliciet de toezeggingen herhalen en ik zal ook zorgen dat ik die nog per memo zal doen toekomen, zodat ook helder is wat we in de Omgevingsvisie gaan doen en wat we ook in het beleidsprogramma Natuur zullen gaan doen. Ik denk dat dat helpt bij het gesprek over de beide stukken.

Dan ga ik eerst kort in op de samenhang tussen natuur en landbouw, want ik hoor een beetje twee geluiden uit de Staten. De ene die zegt het moet nog meer geïntegreerd en de ander die zegt haal het uit elkaar. Volgens mij neutraliseert dat elkaar een beetje, dus volgens mij moeten we het gewoon laten zoals het nu is, namelijk één hoofdstuk waarin twee paragrafen zijn, één van natuur en één van landbouw. Als u kijkt ook naar het beleid wat wij in de provincie formuleren, dan hebben wij ook in de landbouwvisie gezegd wij willen toe naar natuurinclusieve samenleving, ook naar natuurinclusieve landbouw. Daar zijn we ook mee bezig, bijvoorbeeld met groenblauwe dooradering, bijvoorbeeld door agroforestry. Dus ik zie dat niet als een tegenstelling, natuur en landbouw, maar ik denk dat het elkaar kan versterken. Op sommige punten, sommige plekken in onze provincie zul je ook echt natuur

moeten ontwikkelen, omdat een bepaald natuurbeheertype- Mijn lampje knippert de hele tijd, maar dat is waarschijnlijk omdat ik door de tijd heen ben of niet?

De voorzitter: Ja. U heeft geen spreektijd meer.

Mirjam Sterk: Gaat dat de hele tijd zo door?

De voorzitter: Ja. Het spijt me.

Mirjam Sterk: Ik zal proberen er niet op te letten. Op sommige plekken zullen we natuur moeten aanleggen, omdat het beheertype daarom vraag. Dat is natuurlijk met name ook in de Natura 2000-gebieden, maar we zullen ook als het UPLG uitkomt naar buiten brengen welke essentiële percelen natuur wij willen gaan benoemen. Eerder noemden we dat prioritaire percelen. Dus dat gaat dan echt om natuur, maar er is natuurlijk ook heel veel mogelijk op agrarische grond. Dat is juist, denk ik, waar natuur en landbouw elkaar kunnen vinden.

Er was ook een vraag gesteld over, dat was vanuit de PvdA, we vinden ook multifunctionele landbouw echt belangrijk, om daarop in te zetten. Dat doen we ook. We faciliteren dat in onze Omgevingsverordening door energieopslag mogelijk te maken en recreatie. We laten ook in de Omgevingsvisie los dat activiteiten ondergeschikt zouden moeten zijn aan de agrarische functie. Dat geeft ook meer ruimte voor agrariërs om andere werkzaamheden te gaan ontwikkelen naast elkaar.

Het CDA zei ik zie dat de provincie Utrecht, tenminste zo heb ik dat beluisterd, natuur en landbouw erg scheidt en andere provincies doen dat anders. Ik herken dat echt niet. Dus ik zou graag willen dat u dan met een voorbeeld komt wat zij dan anders doen dan wij, omdat ik van mening ben dat wij juist heel veel doen in natuurinclusieve landbouw, ook bijvoorbeeld in samenwerking met Staatsbosbeheer en pachtcontracten met boeren. We investeren ook vanuit het UPLG veel geld in agrarisch natuurbeheer en dat zijn allemaal vormen van natuurinclusieve landbouw.

Dan was er nog Partij voor de Dieren, die wilde graag een toezegging dat de natuurinclusieve landbouw ook in de voedselvisie een plek krijgt en dat het ook nu in de Omgevingsverordening terug zou komen. Dat gaat ook gebeuren. Ik zie ze niet zitten, maar ze zitten waarschijnlijk ergens achter de camera. Ik ben zo gewend dat u daar zit. Dat gaan we dus inderdaad ook terug laten komen in de Omgevingsvisie en dat mag u als een toezegging beschouwen.

Dan ga ik door naar het blokje natuur en dan begin ik met de NNN, want er is best wel wat discussie geweest door verschillende politieke partijen over we zien nu ineens dat die doelstelling is aangepast. Nou heb ik er volgens mij nooit een geheim van gemaakt dat wij de doelstelling in 2027 van de realisatie van de NNN gewoon niet gaan halen. Wij hebben ervoor gekozen om die NNN-ontwikkeling ook samen te laten lopen met het UPLG, want je wil dat graag in de integraliteit van alle opgaves die hier liggen. Maar ik wil u toch een beetje tegemoetkomen op dit punt en dat betekent dat wij in ieder geval zullen gaan kijken om in de Omgevingsvisie te zeggen dat wij gaan proberen dat de gronden die nu al van functie zijn veranderd, dus die niet meer dat hele proces door moeten, maar die nu ingericht moeten gaan worden, want die realisatie van die nieuwe natuur bestaat altijd uit twee stappen, dat die tweede stap, dat gronden die nu al van functie zijn gewijzigd, dat we die in 2030 willen hebben ingericht. U weet dat Staatsbosbeheer op dit moment daar ook heel hard mee bezig is om dat in 2027 al te doen voor de gronden die zij in bezit hebben. We gaan ons best doen om te kijken of dat ook dan in 2030 voor de andere gronden, die op dit moment ingericht moeten gaan worden, kan gebeuren. Dus dat is ook een toezegging die ik in uw richting doe.

Hoe denken we dat dan wel in 2035 te gaan bereiken? Dat is wat GroenLinks en de Partij voor de Dieren vroegen. Bij het UPLG gaan we ten eerste heel duidelijk aangeven waar willen we echt nog natuur ontwikkelen, waar is wat nodig om die verbindingen te maken. We gaan ook een aantal gebieden aanwijzen waar we de mogelijkheid willen bieden, maar dat is pas helemaal aan het einde natuurlijk van de keten, om ook onteigeningen toe te passen. Daar gaat u een Statenvoorstel krijgen wat waarschijnlijk ook wordt meegezonden met het UPLG of een commissie later. Ik weet niet helemaal precies waar dat nu precies in de lijn zit, maar in ieder geval daarin. Dat is natuurlijk een instrument wat we inzetten om dat te kunnen bespoedigen, maar het liefst doen we natuurlijk altijd gewoon wel in overleg en in de gebieden. Maar het is ook een mogelijkheid voor boeren om gewoon dan een hogere prijs voor hun grond te kunnen krijgen. Dus dat is een instrument wat we gaan inzetten.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, u heeft een interruptie van mevrouw Van Gilse. Die is digitaal aanwezig.

Juliëtte van Gilse: Dank voor het woord, voorzitter. Het is voor mij volgens mij de eerste keer dat ik het hoor dat zo concreet er wordt gesproken over mogelijke onteigeningen, dat er een statenvoorstel wordt meegestuurd met het UPLG. Dat is volgens mij al over een paar maanden. Dat zal dan in december of januari het geval zijn, als ik het goed weet. Ik wil even aan de gedeputeerde vragen hoe dat er dan uit zal zien. Zal dat afwegingskader van tevoren nog zijn voor PS om te bepalen hoe ze überhaupt het instrument van onteigening wil gaan inzetten in de toekomst?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Dat klopt. We hebben vandaag in GS een besluit genomen over dat afwegingskader onteigening, dus dat is ook vandaag of zal morgen uw kant uitgestuurd worden. Dus dat afwegingskader onteigening komt eerst en dan bij de volgende commissievergadering of die daarna gaan we spreken over die essentiële percelen. Ik hecht er trouwens wel aan om te zeggen dat dit geen nieuw ding is. We hebben dat al vanaf 2011 gedaan. Toen lag op alle prioritaire percelen de mogelijkheid om tot onteigening over te gaan. We hebben nu een keuze gemaakt in die essentiële percelen en gezegd een aantal van die essentiële percelen zijn nog belangrijker, ook omdat wij zo snel mogelijk van het stikstofslot af willen en de natuur willen herstellen. Juist daarom hebben we gezegd dan willen we daar dat onteigeningsinstrument opleggen. Maar volgens mij is dit ook een gesprek wat we moeten gaan voeren, want het gaat een beetje ver voor de Omgevingsvisie bij het UPLG en bij het voorstel wat die kant op komt. Dit was meer een reactie op de vraag welke instrumenten gaat u dan inzetten om dat te halen. Volgens mij hebben we instrumenten bij het UPLG zitten die dat mogelijk moeten maken.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse, wilt u hier nog een vervolgvraag?

Juliëtte van Gilse: Nog één korte vervolgvraag, of ik toch goed begrijp dat dan inderdaad die inhoudelijke discussie nog uitgebreid door de Staten kan worden gelegd en het is niet gewoon een tekenen bij het kruisje voorstel wat we gaan krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Nee. De schadeloosstelling, dat wordt een statenvoorstel. De essentiële percelen, hoe we die aanwijzen, dat zit bij het UPLG en dat stelt GS vast. Maar dat is gewoon een update van wat we eerder eigenlijk ook al hadden. We hebben alleen opnieuw even naar die gebieden gekeken. Welke hebben we echt nodig en welke hebben we niet meer nodig of zijn al op een andere manier ingezet?

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik nog op mijn lijstje staan mevrouw Ghijssels en mevrouw De Jong, in die volgorde. Mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Even dat ik het goed begrijp. Over dat instrument, dat is helder, maar wat komt hierover dan in de Omgevingsvisie qua bewoording als daar iets over gezegd wordt? Die essentiële percelen, is dat gekwantificeerd? Waar hebben we het exact over?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Dat hele verhaal over onteigening komt niet in de Omgevingsvisie. Dat was ook niet waarom ik dit zei. Dit had meer te maken met gaan we dan 2035 wel halen en welke instrumenten horen daarbij. Het tweede is dat bij het UPLG een kaart zal komen met daarop de essentiële percelen. Dus dan kun je zien waar die essentiële percelen liggen. Die zullen voornamelijk rond Natura 2000-gebieden liggen, wat ook logisch is, want je wilt die Natura 2000-gebieden op orde krijgen en daarvoor heb je soms ook de gebieden die daar net omheen liggen nodig, omdat je daar hydrologische maatregelen bijvoorbeeld moet nemen of om verbindingen te maken tussen gebieden. Daar liggen ook essentiële percelen. Dus er zit een zekere rationaliteit achter.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Nee.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zag ik nog mevrouw De Jong. Gaat uw gang.

Marijke de Jong: Mijn vraag lag een beetje in dezelfde richting van is dat kwantificeerbaar, want het klopt, neem ik aan, dat we nog zeker 600 hectare te gaan hebben in het kader van het Akkoord van Utrecht. Dan zegt u dat halen we wel in 2035, maar hoeveel is er dan voor 2030 gerealiseerd?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Ik heb de getallen van de gronden die we nu hebben die al van functie zijn veranderd niet helemaal paraat, maar uit mijn hoofd is het iets van 1100 of zo die we nog moeten inrichten. Ik kijk eventjes naar achter. Dat ligt ongeveer rond de 1100 percelen volgens mij, want we moeten nog 495 van functie veranderen of eigenlijk verwerven om ze van functie te kunnen veranderen. Dus het gaat echt om de gronden die-

Marijke de Jong: U kunt niet- Sorry, excuseer.

De voorzitter: Mevrouw De Jong.

Marijke de Jong: U kunt niet kwantificeren van die gronden die u nu gaat aanwijzen hoe groot gedeelte dat van de totale opdracht nog is?

Mirjam Sterk: Voorzitter, ik beseft dat ik de discussie een beetje over mezelf heb afgeroepen, maar eigenlijk gaat hij een beetje voorbij aan de Omgevingsvisie. Dus ik voer heel graag dat gesprek met u, maar volgens mij is het goed als jullie ook meer informatie daarover hebben, om dat gewoon te doen dan bij het UPLG.

Marijke de Jong: Akkoord.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik digitaal meneer De Jong en meneer Van den Dikkenberg. Ik zag mevrouw Ghijsels ook nog? Nee. Dan meneer De Jong, digitaal.

Amos de Jong: Dank voorzitter. Ik hoop dat u mij goed kan horen.

De voorzitter: Zeker.

Amos de Jong: Ik laat mij zelf heel even kort zien, maar ik zit in Nigeria. Daarna doe ik de camera weer uit om de verbinding goed te houden, maar ik ben het dus daadwerkelijk. Ik ben het met gedeputeerde eens dat we deze discussie inderdaad verder bij het UPLG moeten voeren. Ik heb wel één korte vraag. Ze heeft het over de kaarten die we dan gaan bespreken. Komen die kaarten uiteindelijk wel in een gewijzigde Omgevingsvisie terecht?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Mijn buurman knikt van ja en dat is Huib, dus die weet dat.

Amos de Jong: Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer De Jong. Succes daar. Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Dank voorzitter. Betekent wat de gedeputeerde net zegt dat in de visie het Akkoord van Utrecht zal verdwijnen, omdat een van de belangrijke dragers ook de vrijwilligheid is? Als we ervoor kiezen om onteigening erop te leggen, is een van de belangrijkste dragers onder het Akkoord van Utrecht uit. Is dat dan het effect voor de visie? Want ik probeer het even naar de Omgevingsvisie door te vertalen, deze aanpak.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Nee. Dit heeft volgens mij geen effect op de Omgevingsvisie. Overigens hebben we dit besproken met de kopgroep ook al en die hebben ingestemd met de essentiële percelen natuur.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg, in herhaling.

Bertrick van den Dikkenberg: Nee voorzitter, dat zal ik bij de bespreking van het instrument doen.

De voorzitter: Helemaal goed, dank u wel. Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Sorry, een korte verduidelijkingsvraag, want ik begreep net de kaart komt dus met de essentiële gebieden, die komt wel in Omgevingsvisie. Niet of wel?

Mirjam Sterk: Ik voel me een beetje 2 voor 12, maar mijn assistent is het toch even aan het checken, want wij twijfelen er toch over. Dus hij is nu even aan het zoeken. Hij is aan het bellen. Ik kom er dadelijk even op terug.

De voorzitter: Dat lijkt mij het beste, dan kunt u verdergaan met uw beantwoording. Helemaal goed.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan was er een vraag van de Partij voor de Dieren, wanneer krijgen we meer zicht op dat grondbeleid? Ook dat zal in het UPLG aan de orde komen. We gaan per gebied een grondstrategie ontwikkelen en ook welke instrumenten. Nogmaals, dat komt niet in de Omgevingsvisie terug, maar dan zullen we dat kunnen bespreken.

Dan was er een vraag rondom Natura 2000, of we vliegveld Soesterberg niet aan zouden moeten wijzen als een Natura 2000-gebied. Er werd toen, dat heb ik ook al bij de begroting 's middags overigens gezegd, gesuggereerd dat ik had toegezegd, maar dat heb ik niet toegezegd, dat ik dat zou gaan aandragen. Ik heb wel iets gezegd over de zoenwaterzweefvlieg, is echt een leuk scrabblewoord volgens mij. Daarvan heb ik gezegd dat we ons daar zullen door laten inspireren, heb ik volgens mij gebruikt als woord, maar daar kom ik dadelijk even bij de soortenbescherming op terug. Maar wij zijn in ieder geval niet van plan om het vliegveld Soesterberg als Natura 2000-gebied aan te wijzen. Op dit moment wordt het natuurlijk al beschermd door het feit dat het een NNN-gebied is. Dat gaat inderdaad heel goed. Er ligt ook hoogwaardige natuur en dat zullen we ook koesteren, maar wij hebben op dit moment onze handen vol aan de andere Natura 2000-gebieden, die we graag op orde willen gaan krijgen. Dus ik kies er echt voor om daar nu even de focus op te leggen.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u wel. Ik begrijp de uitleg van de gedeputeerde. Onze vraag was niet om het aan te wijzen als een Natura 2000-gebied, maar om in kaart te brengen en te onderzoeken zo u wilt wat ervoor nodig is om de bescherming van dat gebied op peil te houden en ook wat de consequenties daarbij zijn voor de opgaven die er al liggen, bijvoorbeeld op het gebied van wonen. Dus ons verzoek was niet aanwijzen, maar ons verzoek was onderzoeken.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Dan ga ik toch even heel streng zeggen dat wij volgens mij op dit moment alle handen nodig hebben om alleen al ons beleidsprogramma uit te werken en onze UPLG en Omgevingsvisie en dat ik me daar echt op zou willen focussen. We hebben echt alle hens aan dek nodig. We lopen echt vast bijna en dat zou ik niet willen. Deze vraag vraagt weer heel veel uitzoekwerk voor iets waar wij niet van plan zijn om dat te gaan doen. Wij zijn niet van plan om dat gebied aan te dragen, want wij gaan er niet over. Dat is een keuze die het Rijk maakt, wel of niet, maar wij hebben geen plan om dat te gaan doen. Dus ik ben ook niet van plan om dit te gaan uit zoeken voor u, zeg ik maar even heel streng. Inmiddels hebben we ook uitsluitel over de NNN, als het even mag, voorzitter. In de Omgevingsvisie willen we de kaart niet opnemen met essentiële percelen. Die komt wel in het ontwerp UPLG en kan na vaststelling van het UPLG over worden genomen in de vaststelling van de Omgevingsvisie. Zo klopt die.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Sterk. Ik zag meneer Schaddelee met een vraag. Gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Dank voorzitter. Toch nog even over Soesterberg en Natura 2000. Ik snap dat de Partij voor de Dieren het graag eerst uitgezocht wil hebben. Wat betreft de ChristenUnie mag het gewoon aangedragen worden bij het Rijk om het aan te wijzen als Natura 2000-gebied. Dus ik snap uw antwoord, maar ik zou juist daarom willen zeggen, zoek het allemaal niet uit. Dat hoeft allemaal niet. Dus dan kunnen we alle hens aan dek houden om te zorgen dat we dit gebied de beschermde status geven die we nodig hebben, zodat we ook onze eigen doelstellingen kunnen halen als het gaat over natuurverwerving en natuurbehoud. Op dat punt, we hadden het net al even over die schuivende doelstellingen voor 2035-

De voorzitter: Meneer Schaddelee, dit voelt een beetje als een betoog om iets te gaan doen.

Arne Schaddelee: Klopt.

De voorzitter: Maar dit is een interruptie, dus dit is een vraag. Kunt u bewaren voor de tweede termijn, maar dan heeft u alvast een voorproefje gegeven.

Arne Schaddelee: Ik zou een vraag aan de gedeputeerde willen stellen en dat mag niet in de tweede termijn volgens mij.

De voorzitter: Korte vraag.

Arne Schaddelee: Dus de vraag is om te voorkomen dat het intern helemaal vastloopt, zou ze niet gewoon het uitzoekwerk willen overslaan en het willen voordragen bij het Rijk en dan kijken wat de reactie is?

Mirjam Sterk: Nee voorzitter. Dan val ik toch weer terug op wat ik net zei. Wij hebben helemaal geen plannen om nieuwe Natura 2000-gebieden aangewezen te krijgen. Volgens mij hebben we onze handen vol aan de Natura 2000-gebieden die we nu in onze provincie hebben. Door dat wel te doen, suggereren we dat we dat wel zouden willen en volgens mij hebben we daar geen GS besluit over.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we meneer Travaille en heb ik digitaal ook nog meneer De Jong. Eerst meneer Travaille. Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. We hebben in Utrecht veel moeite om natuur te realiseren om een aantal redenen die we eerder gedeeld hebben met elkaar. Toch is dit een heel bijzonder gebied, waar ook risico's bij zijn. Waarom zouden GS het niet willen aandragen voor Natura 2000? Wat is daarop tegen?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Wat ik net al zei, we hebben een aantal Natura 2000-gebieden, die komen met allerlei dingen die we moeten monitoren, beheergelden die we moeten uitgeven. Wij hebben op dit moment onze handen daar vol aan, om de natuur daar op orde te krijgen. Kan ook allerlei effecten weer hebben op stikstofverleningsvergunning als we ineens een nieuw Natura 2000-gebied midden in onze provincie zetten, met allerlei impact ook op alle agrariërs die daaromheen wonen. Ik ben niet bereid om dat nu te gaan doen. Als uw Staten daar iets anders van vindt, dan is dat aan u, maar wij als GS hebben op dit moment geen voornemen om nieuwe Natura 2000-gebieden aan te dragen om aangewezen te krijgen als nieuwe Natura 2000-gebied.

De voorzitter: Dank u wel. Dan meneer De Jong digitaal.

Amos de Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik begrijp inmiddels uit de nieuwe beantwoording van de gedeputeerde dat de kaarten pas na vaststelling van het UPLG landen in de Omgevingsvisie. Dat lijkt qua werkwijze de juiste weg, maar wat nou als er ontwikkelingen of ruimtelijke mogelijkheden worden geboden binnen de Omgevingsvisie die contrair of zich moeilijk verhouden tot die gebieden waar dan later via het UPLG die kaart voor essentiële gebieden komen te liggen? Hoe ziet gedeputeerde de coördinatie tussen deze twee programma's, de Omgevingsvisie en het UPLG, op dit gebied?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Dank u wel voor die vraag. Ik heb u daar onlangs een memo over gestuurd, hoe die processen naast elkaar lopen. In dat memo staat dat de zienswijzen van beide ontwerp stukken, dus het ontwerp UPLG en ontwerp Omgevingsvisie, juist op elkaar liggen, zodat je inderdaad dit soort checks kunt doen of er geen tegenstrijdigheden in zitten. Daarna gaan we eerst het UPLG vaststellen. Dat doen wij als GS. Als er in die zienswijzeprocedure dingen zijn aangepast, dan zullen die vervolgens ook overgenomen worden ambtelijk in de Omgevingsvisie. Die zal dan vervolgens door uw Staten worden vastgesteld aan het einde van volgend jaar. Dus daar zit ongeveer een half jaar tussen, zodat we echt kunnen zorgen dat dingen niet tegenstrijdig zijn en dat mensen ook zelf kunnen zien of dat klopt. Dat is waarom die zienswijzeprocedures op elkaar liggen nu.

De voorzitter: Meneer De Jong, heeft u daar nog een aanvullende vraag op?

Amos de Jong: Nee, dank voorzitter. Was een helder antwoord.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk, dan kunt u verder met uw beantwoording.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan was er een vraag van de VVD. Die vroeg of wij niet kunnen verankeren dat er geen externe werking uitgaat van NNN-gebieden. Dat kunnen wij niet verankeren, omdat dat gewoon niet zo is. Dus er gaat geen externe werking uit van NNN-gebieden. Dat geldt alleen voor Natura 2000-gebieden en daarom ook mijn bezwaar tegen het aanwijzen van een nieuw Natura 2000-gebied. Daar gaat namelijk dan weer wel externe werking van uit met alle mogelijke gevolgen van dien.

Dan vroeg Volt, kunnen we niet biodiversiteit als hoofdprincipe opnemen in de concept Omgevingsvisie? Wat ik in ieder geval wil toezeggen, want het staat al wel benoemd onder de natuurinclusieve samenleving, maar wat ik u wel wil toezeggen, is dat we het nog wat sturender zullen opnemen, tenminste als daar ook een breed draagvlak voor is bij de Staten, want dat zou ik dan graag wel willen checken, of dat inderdaad ook door de Staten zo wordt gevoeld. Als dat zo is, dan ben ik bereid om dat ook in die Omgevingsvisie brede te laten opnemen. Natuurinclusiviteit zit wel als een rode draad door de hele Omgevingsvisie heen. Daar was ook naar gevraagd, maar dat is echt goed geborgd. Dat geldt dan ook over natuurinclusieve landbouw, ook die wordt daarin benoemd. In de verordening komt, als het gaat over die natuurinclusiviteit, ook nog specifiek een regel over toekomstbestendig bouwen, waaronder ook natuurinclusief. Dat zal uitgewerkt worden verder in de toelichting bij de regel en in de handreiking. Dus daar is echt ook aandacht voor. Ik vind het moeilijk om te zien of er mensen willen reageren, omdat er natuurlijk veel mensen via internet-

De voorzitter: Daar kunt u de voorzitter op vertrouwen.

Mirjam Sterk: Dan kijk ik af en toe uw kant even uit of ik door kan gaan. Dan was er een vraag van de VVD over natuurbrandpreventie. Dat staat in de Omgevingsvisie en ik kan me voorstellen dat u dat niet onmiddellijk heeft gezien, maar het staat bij het gebied Utrechtse Heuvelrug, omdat daar ook het grootste risico zit. We zullen dat ook verder gaan uitwerken bij het beleidsprogramma Natuur. Dus dat mag u ook als een toezegging zien. Verder bent u vast bekend dat we goed samenwerken met de VRU, met de zeven gemeentes die op de Utrechtse Heuvelrug liggen en ook de grondeigenaren die daar een plek hebben. Alleen wij wachten op dit moment op het Rijk, omdat het nog onduidelijk is hoe precies die rolverdeling zit tussen al die verschillende partijen. Dat moet echt helderder worden.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, u heeft een interruptie van mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Even een korte interruptie, omdat ik had gezien dat het werd genoemd in de Omgevingsvisie, waar ik erg blij mee ben, ook erg belangrijk vind, alleen mis ik heel erg inderdaad het concreet maken en hoe gaan we borgen dat we iets anders gaan doen dan hiervoor en nog meer zorgen voor preventie in dat er geen grote natuurbranden bij ons komen. Maar als ik het zo hoor, komt dat dan alleen in het programma natuur en niet verder in de Omgevingsvisie en -verordening?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Nee. Volgens mij is de Omgevingsvisie daarvoor eigenlijk een wat te abstract document om dat zo specifiek over die uitvoering vorm te geven. Daarbij zijn we ook echt nog aan het zoeken naar die governance. Dus we werken heel goed samen. We hebben een hoofdcompartimentering in beeld gebracht. We zijn ook al de eerste no-regretmaatregelen met elkaar aan het nemen, maar we hebben nog onvoldoende middelen en de governance is dus ook nog steeds niet helemaal duidelijk. Daarover zijn we wel in gesprek met de LVVN. We hopen dat de nieuwe minister of staatssecretaris daarop door zal gaan en meer duidelijkheid zal geven, want dat maakt het natuurlijk ook wat makkelijker om goede afspraken te maken, als je ook middelen hebt en een duidelijke structuur. Dus wij zullen daar in het beleidsprogramma Natuur verder op ingaan, maar er is ook nog wel iets meer nodig daarvoor, om dat echt heel concreet te maken zoals u dat wilt.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse nog in herhaling? Nee, dank u wel. Mevrouw Sterk, u kunt verdergaan met uw beantwoording.

Marijke de Jong: Voorzitter.

De voorzitter: Excuus, ik zie mevrouw De Jong nog met een vraag.

Marijke de Jong: Ik hoor dat u zegt dat biodiversiteit op veel plaatsen terugkomt en eigenlijk de hele visie doortrekt, maar wij hadden een vraag gesteld over het wegvallen van die ambitie voor gunstige staat van instandhouding van beschermde en bedreigde flora en fauna. Daar stond zo een vreemd antwoord bij, dat GS wil aansluiten bij de taak van de provincies. Dat vonden we zo een vaag antwoord. Hoe moet ik dat nou zien? Want die ambitie is dus weg. U zegt biodiversiteit zit overal in, wat is dan precies de nieuwe ambitie?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dat was precies de volgende vraag die ik wilde gaan beantwoorden. Dus het was alsof u op mijn blaadje kon kijken. U had en ook Volt had het volgens mij gevraagd, rond die gunstige staat van instandhouding en dat wij nu aansluiten bij de Omgevingswet en dat dat een afzwakking zou kunnen zijn. Het is een verbreding die wij daarmee willen. Dus we gaan kijken breder naar de soorten, naar alle van nature in Nederland voorkomende soorten. Daarmee sluiten we ook aan bij de basiskwaliteit natuur en ook bij het meer natuurinclusief kijken, dat is ook die rode draad die in de Omgevingsvisie zit, maar wettelijk zijn we nog steeds gehouden aan de realisatie van de gunstige staat van instandhouding voor beschermde en bedreigde soorten. Dus ik zou zeggen het is eigenlijk meer waar voor uw geld. Dus u leest het niet helemaal goed. Ik zal in ieder geval vragen om nog even goed naar die tekst te kijken, dat die verwarring in ieder geval wordt weggenomen in de Omgevingsvisie straks.

Voorzitter, dan was er een vraag van SGP, Volt en de VVD, wat ik hier heb genoteerd, en dat gaat over de extra inzet die nodig is op het punt van beheer in de Natura 2000-gebieden. Daar hebben we volgens mij ook vrij concreet iets over benoemd in de Omgevingsvisie, onder andere dat wij in 2030 willen dat de verdere verslechtering van de Natura 2000-gebieden is gestopt en dat er passende maatregelen voor natuurherstel gaan worden genomen. Die extra inzet in het UPLG, daar zitten natuurlijk ook veel van die maatregelen voor. Dat gaat bijvoorbeeld over maatregelen rond hydrologie, stikstofreductie, maar ook voor de maatregelen in de Natura 2000-gebieden hebben we veel middelen gekregen in de maatregelenpakketten. Als er behoefte aan is hier in de Staten om dat nog wat concreter uit te werken, wat we daar benoemen rond die Natura 2000-gebieden en die doelen, dan wil ik die toezegging best doen dat we dat in de Omgevingsvisie doen, maar veel van wat u vraagt wordt volgens mij verder uitgewerkt in het UPLG.

Invasieve exoten, dat was ook een punt wat was aangedragen door de VVD. Die invasieve exoten worden hier niet expliciet als een ambitie benoemd, maar wel meegenomen als een drukfactor. Ik pak ondertussen even nog andere aantekeningen erbij. Dus we zijn niet van plan om dat heel expliciet mee te nemen, wat u volgens mij ook vroeg, maar het zit er wel in als drukfactor en we zullen daar natuurlijk ook weer in het beleidsprogramma Natuur verder naar gaan kijken. We zijn ook bezig om die lijsten verder uit te werken en komen er dan op terug.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, u heeft een interruptie van de heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, ik kom nog even terug op dat puntje over beheer in Natura 2000-gebieden. De gedeputeerde formuleerde haar toezegging van als er behoefte is aan, dan wil ik het wel toezeggen. Moet ik het zien als een toezegging of een behoeftepeiling naar een toezegging?

Mirjam Sterk: Voorzitter, wat er nu in staat, is dat we in 2050 willen voldoen aan de instandhoudingsdoelstelling voor de Natura 2000-gebieden die zijn gelegen in de provincie Utrecht, dat we in 2030 in ieder geval de verslechtering willen hebben gestopt en dat we herstelmaatregelen voor de Natura 2000-gebieden gaan nemen en dat die ook prioriteit hebben, met name voor de meest stikstofgevoelige natuur. Dat is natuurlijk logisch, omdat we de stikstofvergunningverlening weer in gang willen zetten. Maar dat u die vraag stelt, geeft misschien aan dat u vindt dat het onvoldoende duidelijk is. Dus mijn vraag was, is het voldoende duidelijk? Anders wil ik er nog wel iets meer woorden aan wijden in de Omgevingsvisie, maar dat is inderdaad dan wel de vraag aan de Staten of dat gedeeld wordt. Als dat gedeeld wordt, dan ben ik als was in uw handen.

De voorzitter: Dat is echt iets voor de tweede termijn, waarin u dat kunt aangeven dadelijk in het onderlinge debat, want het is wel fijn als de gedeputeerde dat hoort. Meneer Van de Dikkenberg, heeft u nog een aanvullende vraag? Nee. Mevrouw Sterk, dan kunt u verder met uw beantwoording.

Mirjam Sterk: Voorzitter, er was ook nog een vraag van het CDA over de impact van de natuurontwikkeling, of we dat wel in de gaten houden. Ik begrijp dat ook. Dat is natuurlijk ook een vraag die ook vaak in relatie tot het UPLG wordt gesteld. Wat betekent dit allemaal wat we gaan doen in die transitie? We hebben daar al een aantal onderzoeken liggen, SEIA. Daar hebben we hier al vaker over gesproken. We zullen ook in het UPLG een manier opnemen om in ieder geval elk jaar, misschien wel vaker, toch even de temperatuur op te nemen van hoe staat het er nu voor en te kijken wat dat betekent en wat je daar eventueel aan kunt doen. Het is ook waar dat wij in eerste instantie de opdracht hebben gekregen om die sociaaleconomische ontwikkeling en de impact daarvan in beeld te brengen, maar vervolgens is het geld weggehaald en we hebben niet onmiddellijk middelen om echt zo een diepgaand onderzoek te doen op dit moment. Daarom zoeken we dus naar een manier om dat te doen. Wij denken dat gevonden te hebben en daar informeer ik u straks over bij het UPLG.

De voorzitter: U heeft een interruptie van mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dat was namelijk ook een punt die ik had opgebracht, over het SEIA en de economische zelfstandigheid van agrariërs naar de toekomst. Het feit dat er natuurlijk een budget is weggehaald om boeren uit te kopen zie ik toch als wezenlijk anders. De boeren blijven boeren op wat voor manier dan ook, dat die hun eigen onderneming kunnen blijven runnen. Het is wel degelijk een vierde pijler. Dus ik vind het argument niet helemaal eerlijk. Belangrijker, volgens mij is het een harde afspraak ook die gemaakt is over die vierde pijler. Dus achteraf toetsen en dan constateren dat ze hun hoofd niet boven water kunnen houden, dat zou toch een pijnlijke constatering achteraf zijn. Dus komt daar niet vooraf toch ook wat meer aandacht voor?

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, een iets minder lange introductie, maar helemaal prima. Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Ook hiervoor geldt dat het volgens mij niet een gesprek is wat we hier nu moeten laten plaatsvinden, maar ik voer dat gesprek graag met u. Als het UPLG er is, dan kunt u ook zien wat wij voorstellen en kunt u daar natuurlijk ook iets van vinden.

De voorzitter: U kunt verder met uw beantwoording.

Mirjam Sterk: Voorzitter, ik denk dat ik bijna aan het einde ben van mijn blokje natuur. Dus als mensen het gevoel hebben dat onder het kopje natuur nog vragen niet zijn beantwoord, dan hoor ik dat graag. Anders ga ik zo door naar landbouw.

De voorzitter: Ik zie de heer Schaddelee nog.

Arne Schaddelee: Dank voorzitter. Wij hadden nog een vraag gesteld over de status van de Groene Loper, het Valleilint richting Gelderland.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Gaat het over het ecoduct, bedoelt u dan?

Arne Schaddelee: Ja. Ecoducten en dergelijke.

Mirjam Sterk: Dat is in onze ogen een hele belangrijke verbinding en ook vanuit de gemeente Amersfoort en die regio ziet men dat ook. Alleen het probleem is dat je er twee voor nodig hebt om dat te kunnen aanleggen. Wij hebben onlangs nog een ontmoeting gehad met GS Gelderland. Toen heb ik het opgebracht, dat wij dat heel wenselijk vinden en graag zouden willen, maar vanaf hun kant kregen we te horen dat zij daar niet actief aan zullen meewerken. Op de korte termijn zie ik daar nog niet zoveel beweging in komen.

De voorzitter: Digitaal meneer Daniels met een interruptie.

Reindert Daniels: Dank u wel. Kunt u me horen?

De voorzitter: Ik kan u prima horen. Gaat uw gang.

Reindert Daniels: Er staat in de visie het een en ander over de ambities qua de staat van instandhouding en dat de verslechtering bijvoorbeeld in 2030 gestopt moet zijn. Mijn vraag aan de gedeputeerde is wat daar dan aan bijbehorende-Omdat je dat moet kunnen constateren en ook op weg daarnaartoe moet kunnen constateren, dan is daar een uitgebreid pakket aan monitoring nodig. Dus wat er aan monitoring nodig is, of dat dan ook in die visie thuishoort of misschien juist niet, dat het in het UPLG moet landen. Het kan ook zijn dat het meer voor de tweede termijn is, maar misschien dat de gedeputeerde daar wat over kan zeggen.

De voorzitter: Meneer Daniels, ik herken natuurlijk wel aan uw stem, maar ik zou het ook leuk vinden als ik u even zie voor de zekerheid. Helemaal goed. Mevrouw sterk, u kunt beantwoorden.

Mirjam Sterk: Voorzitter, ik snap de vraag van de heer Daniels. Die zegt je moet dat dus ook monitoren, want je moet natuurlijk kunnen vaststellen dat het niet verder verslechtert. Dat doen we ook. We zullen ook bij het UPLG, waar ik eigenlijk vind dat deze vraag thuishoort, daarover meer melden.

De voorzitter: Meneer Daniels, nog een tweede keer of niet?

Reindert Daniels: Misschien voor de tweede termijn dan verder.

De voorzitter: Dan kunt u het voorleggen aan de rest van de commissieleden. Mevrouw Sterk, u kunt verdergaan.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan was er een vraag van de SGP. Die vroeg, ik weet niet of ik de vraag helemaal goed heb opgeschreven, maar waarom er extra bebouwing wordt ingetekend, want er is ook ruimte nodig voor extensivering en groenblauwe dooradering. Ik ga proberen om een antwoord te formuleren. Als dat niet goed is, dan hoor ik het graag van de heer Van den Dikkenberg. Het was al bijna weer een week geleden immers dat we deze vragen hier hoorden. De ruimte op de agrarische bouwpercelen, die is nu ook al mogelijk voor extensivering of dierenwelzijnsmaatregelen. Daar verandert dus niets aan. Wat er wel verandert, is dat er een soort plus wordt gezet op agrarische erven die een bouwperceel groter dan 1,5 hectare willen gaan toevoegen. Daar vragen we een soort van bijdrage aan om dan op hun terrein, maar dat mag ook dus op de omliggende sloten of op omliggende gronden, een groenblauwe dooradering aan te brengen. Dus dat is een soort tegenprestatie die we vragen voor de mogelijkheid die ze dan krijgen om hun bouwperceel uit te breiden. Dat is vooral als het om een uitbreiding gaat die groter is dan 1,5 hectare. In onze provincie mag het ook niet meer dan 2,5 hectare zijn, dus in die marge moet u dan denken.

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg heeft toch nog een aanvullende vraag. Gaat uw gang.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter dank. Waarom die plus als er ook al een plus gevraagd wordt op landschappelijke inpassing, was mijn vraag. Want die is al onderdeel van het rijtje. Nu wordt er ook groenblauwe doordringing aan toegevoegd. We kunnen er ook nog wereldvrede aan toevoegen. Dan wordt het op een gegeven moment een heel lang lijstje, terwijl je in de som van de agrariër al de landschappelijke inpassing beet hebt als die zijn doelen wil behalen. Waarom deze extra plus op de groenblauwe dooradering? Vervalt dan landschappelijke inpassing bijvoorbeeld?

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Nee, die landschappelijke inpassing vervalt niet. Dat is iets wat inderdaad nu ook al geldt. Het is wel een plus die op die landschappelijke inpassing komt. Dat heeft er mee te maken dat we als provincie een opgave hebben op die groenblauwe dooradering. Bij landschappelijke inpassing gaat het puur om de inpassing van de gebouwen in het landelijk gebied. Dus dat gaat om iets heel anders dan die groenblauwe dooradering. Die groenblauwe dooradering kan dus ook verder op het terrein van de agrariër plaatsvinden. Dat zijn dus twee verschillende zaken. Dat we dit nu vragen, heeft ook te maken met de opgave die we hebben voor groenblauwe dooradering en dat we die op deze manier mogelijk willen maken.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg nog.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, de doelen die er staan, die dragen allemaal bij aan provinciale doelen en hebben '...' (00:38:33) met de agrariër. Nu wordt er opeens ook groenblauwe draderig op eigen penseel of omliggende penselen aan toegevoegd. Is dat niet een extra opsomming waarmee de haalbaarheid verder buiten beeld komt?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Nee voorzitter, zo zie ik dat niet, dat dat zo is. Ik denk dat het goed is dat wij gaan monitoren hoe deze maatregelen uitwerken, maar ik denk dat dit behulpzaam is. Aan de ene kant helpen wij agrariërs om ruimte te krijgen en aan de andere kant vragen wij daarvoor terug dat ze iets doen op die groenblauwe dooradering. Volgens mij geven we daar heel veel ruimte voor om op hun terrein dat dan ook in te vullen.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg nog? Nee. Dan kunt u verdergaan met uw beantwoording, mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan was er een vraag over het vestigingsverbod, is van de BBB, of dat niet te vergaand is. In de huidige en de nieuwe Omgevingsverordening blijft de overname van bestaande agrarische bedrijven mogelijk. De enige wijziging die wordt toegevoegd, is dat er een uitzondering komt voor nieuwe duurzame voedselproducerende initiatieven met sociale impact die verder geen plek kunnen vinden. Dus het is eigenlijk een hele bijzondere categorie waar een uitzondering voor wordt gemaakt. Verder blijft het gewoon zoals het was. Dus er wordt niet iets moeilijker gemaakt, als u die zorg had.

Dan had u ook iets, en ik snap dat u deze discussie bij de Omgevingsvisie wilt voeren, over de kaderstelling voor die landbouwareaal. U heeft ook gevraagd eerder om een onderzoek, en daarvan heeft u inmiddels als Staten de resultaten toegestuurd gekregen, naar hoeveel landbouwareaal hebben we nodig in onze provincie. Dat onderzoek toont aan dat het heel moeilijk is om daar een soort kwantitatieve ambities in te benoemen, omdat het heel erg samenhangt met welke kant de landbouw zich uit zal ontwikkelen, maar ook hoe de voedselproductie zich zal ontwikkelen of hoe de eiwittransitie bijvoorbeeld vorm zal krijgen. Wat we wel stellen in dat onderzoek, is dat we zien dat tot 2040, overigens staat in dat onderzoek nog 2023, dat getal klopt niet, dat moet 2040 zijn, er een inschatting is dat in onze provincie ongeveer 5 procent van het areaal omgezet zal moeten worden van landbouw naar woningbouw of energietransitie en dat de rest open blijft. Daar hoort ook nog een ander verhaal bij dat op dit moment staatssecretaris Rummenie bezig is om de Natuurherstelverordening uit te werken in een natuurplan. Daaruit zullen ook hectares komen die nog nodig zijn hetzij voor natuur, hetzij voor agrarische natuur. Agrarische natuur kan veelal ook op agrarische grond plaatsvinden. Niet alleen, maar soms ook of tenminste veel ook is onze inschatting. Dus wij zullen in het UPLG een soort van inschatting opnemen van die arealen die nodig zijn, maar we kunnen dus niet heel specifiek nu hier iets over opnemen. Wat we dus wel gaan doen, is dat er nog een aparte paragraaf wordt toegevoegd aan de Omgevingsvisie, waarin wij dus iets meer kwantificerende opmerkingen zullen maken. Dan zullen we in ieder geval, wat ik u net vertel, over die 5 procent- Er zal mogelijk nog iets van 5 procent bijkomen, maar dat is dus onduidelijk, want dat is de uitwerking van de natuurherstelverordening, aan wat er nodig is voor andere ontwikkelingen dan de agrarische activiteiten.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter, en dank voor deze toelichting. Die 5 procent, is dat inclusief natuurbehoefte of exclusief? Dat is mijn eerste vraag. Want u noemde woningbouw en energie. Die snap ik, maar we hebben natuurlijk ook natuur. Dat is een korte technische vraag. Het tweede waar ik mee worstel, ik heb nu het onderzoek ook wat ingekeken en dan lees ik bijvoorbeeld op pagina 30 dat er 54.000 hectare extra nodig is stel dat we 100 procent van de huidige voedselproductie biologisch zouden maken. Mijn verzoek is om in die paragraaf die in de Omgevingsvisie dit thema aantikt niet alleen te kijken hoeveel hebben we voor andere functies nodig, maar ook iets op te schrijven over hoeveel wij in de provincie zouden willen behouden, ook om te voorkomen dat per ongeluk dadelijk alles weg is. Is dat mogelijk?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Voorzitter, op uw eerste vraag heb ik volgens mij net antwoord gegeven door te spreken over die Natuurherstelverordening. Daar zitten dus nog onduidelikheden in over wat we nodig hebben. Als we daar een inschatting van maken hoe we dat nu in ons UPLG alvast meenemen, lijkt dat dat je nog mogelijk iets van 5 procent erbij. Daar vind ik heel moeilijk iets van zekerheid over te zeggen, want het Rijk heeft zijn natuurplannen niet af. Dus dat zou ik op kunnen nemen. Tenminste, daar willen we naar kijken, om dat op te nemen in die paragraaf. Volgens mij moet u dat dan vervolgens ook beoordelen op zijn merites. Ik denk niet dat het daarom zinvol is om daar weer een

aantal hectares aan te gaan koppelen, waarvan wij zeggen die moeten echt behouden worden. Wij hebben wel in het UPLG in het afwegingskader opgenomen dat je moet kijken, als je grond omzet, of dat niet ook hoogwaardige landbouwgrond is. Bijvoorbeeld als je kijkt naar het Kromme Rijngebied, dat is natuurlijk hele vruchtbare klei en dat is echt ander type grond dan bijvoorbeeld in het veenweidegebied of op de zandgronden. Daar wil je wel rekening mee houden als je een afweging maakt rondom waar je gronden voor bestemd. Dat doen we in het UPLG. Dus ik vind dat ik daarin tegemoetkom aan uw vraag van zorg ervoor dat niet agrarische gronden altijd de sluitpost zijn van de afwegingen. Ik denk dat wij die visie ook delen. Daarom die toezegging enerzijds richting de Omgevingsvisie en anderzijds ook in het UPLG in het afwegingskader. Ik had liever gehad dat het Rijk met een afwegingskader was gekomen. Dat had ook wat makkelijker gemaakt, want dan heb je in alle provincies hetzelfde. Maar we hebben ieder geval zelf gepoogd om toch enigszins tegemoet te komen aan de zorgen die agrariërs hebben hierover.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, voldoende? Ja. Wilt u uw microfoon uitzetten? Dank u wel.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan was er een vraag over de economische zelfstandigheid van agrariërs als voorwaarde-

De voorzitter: Mevrouw Sterk, excuses. Digitaal Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, daarop doorgaand, de gedeputeerde geeft aan een hoofdindeling te hebben gemaakt van wat vruchtbare gronden zijn en minder vruchtbare gronden, et cetera. Werkt dat dan ook door in de doelen en zoekgebieden op andere kaarten in de Omgevingsvisie, dat er ook een bepaalde rangorde in aangebracht wordt?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, we hebben een soort kaart gemaakt van de provincie waarin we hebben gekeken naar de bodem. Daaruit kun je ook afleiden welke bodem bij voorkeur geschikt is voor landbouw en welke bodem minder geschikt is voor landbouw. Die kaart kun je ook gebruiken als je afwegingen gaat maken over dat je bepaalde ontwikkelingen wilt op bepaalde plekken in de provincie. Dat is dat afwegingskader wat we in het UPLG benoemen. Maar we hebben niet een soort rangorde aangebracht van dit is grond die je niet moet gebruiken. Zo is dat mij in ieder geval niet bekend.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg, voldoende?

Bertrick van den Dikkenberg: Het antwoord is helder, voorzitter, maar het zou mooi zijn als we zeggen we hebben prioritaire gronden als het gaat om landbouw. Die zijn vruchtbaar, die zijn goed bewaterd et cetera. Dat daar bijvoorbeeld andere functies zoals wat heel breed in de vorige Omgevingsvisie ingetekend stond, dat was zoekgebieden voor zonenergie. Dat we daar dan ook in minderen op de prioritaire gronden voor landbouw.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, ik hoor wat de heer Van den Dikkenberg zegt, maar zover zijn we niet gegaan. Dit hebben we dus nader uitgewerkt ook in het UPLG. Daarom lopen die dingen ook een beetje door elkaar heen. Ik heb net duidelijk gemaakt wat ik kan toezeggen voor de Omgevingsvisie, mits dat ook iets is wat de Staten willen. Volgens mij over het landbouwkader en hoe we dat gaan toepassen, dat kader voor die landbouwgronden, is ook iets wat we verder bij het UPLG nog moeten verdiepen.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg nog? Voldoende?

Bertrick van den Dikkenberg: Dat gaan we dan maar doen, voorzitter.

De voorzitter: Helemaal goed. Mevrouw Sterk, u kunt verder.

Mirjam Sterk: Voorzitter, Volt had ook vragen over die eiwittransitie en volgens mij ook over hoe wij dat gaan- Ik weet niet meer precies hoe de vraag was, maar het antwoord is in ieder geval dat wij gaan natuurlijk niet over de voedselproductie in onze provincie. We hebben niet een rol waarin wij gaan voorschrijven wat boeren wel of niet mogen verbouwen. Wij willen natuurlijk wel zaken stimuleren en dat doen we ook. We hebben natuurlijk een hele

landbouw- en voedselvisie en daarin stimuleren we ook juist de eiwittransitie door te proberen iets meer de balans naar plantaardige eiwitten te krijgen en wat minder naar dierlijke eiwitten. We hebben daar zelf een eigen voorbeeldrol in en we proberen ook door innovatie nieuwe ketens aan te leggen om die eiwittransitie te bespoedigen. Maar ik zou niet verder willen gaan, want ik denk dat wij verder ook geen rol hebben als provincie daarin. Voorzitter, volgens mij heeft mijn collega Rob, had ik begrepen, al gesproken over Groen Groeit Mee.

De voorzitter: Mevrouw Sterk, er is toch een interruptie op dat onderdeel en dat is van meneer De Jong digitaal.

Amos de Jong: Dank voorzitter. De vraag was inderdaad of we binnen de Omgevingsvisie die eiwittransitie meer duidelijk in kunnen tekenen. Het antwoord is dat we dat in principe niet gaan voorschrijven. Maar ik vraag, voorzitter, aan gedeputeerde, we hebben het wel in onze ambitie landbouw en voedsel heel duidelijk staan. Is er geen mogelijkheid om vanuit die ambitie die gedachte wat duidelijker in de Omgevingsvisie terug te laten komen, om aan te duiden waar we die ruimte kunnen bieden?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan zouden we zeggen dat wij gaan bepalen waar je dan die eiwittransitie plaats zou moeten laten vinden. Volgens mij heb ik net geprobeerd duidelijk te maken dat dat niet een rol van ons is, maar dat wij in zichzelf dat mensen meer eiwit gaan gebruiken in hun voedsel willen stimuleren en dat je daar ook randvoorwaarden voor kunt creëren. Dat willen wij wel doen, maar dat gaat volgens mij minder ver dan wat u nu van mij vraagt.

De voorzitter: Meneer de Jong.

Amos de Jong: Voorzitter, ik weet niet of dat minder ver gaat. Het gaat ons vooral om dat wij aan kunnen geven waar de meeste potentie ligt om die transitie, die we in onze ambitie landbouw en voedsel duidelijk hebben verwoord, waar we die als provincie ook echt ruimte kunnen gaan geven. Maar ik begrijp ook wat gedeputeerde zegt, dus we gaan ons even beraden over hoe we dit eventueel als voorstel aan de Staten kunnen voorleggen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan ben ik even op zoek naar een antwoord op een vraag van de ChristenUnie. Die vroeg naar de VAB en daar had ik heel veel voorbeelden van wat wij daar allemaal doen, maar ik krijg het niet zo snel gevonden. Ik wil eigenlijk vragen of Bregje dat even in de app kan gooien, dan kan ik dat zo eventjes beantwoorden. Volgens mij waren dit de vragen rondom landbouw die ik had.

De voorzitter: Interruptie van mevrouw Ghijssels. Gaat uw gang.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik denk dat hij bij landbouw hoort. Dat gaat over de emissiereductie voor 2035. Daar had ik een vraag over gesteld. Basisjaar 2018 zou volgens mij het juiste zijn, niet 2019.

Mirjam Sterk: Voorzitter, er zijn meer van dit soort vragen gesteld, niet alleen door u, maar volgens mij ook door de SGP. Ik vind dit echt een gesprek wat we bij het UPLG moeten voeren, want daar gaan we het hebben over hoe we die stikstof willen reduceren, waarom we 2019 als uitgangspunt kiezen, wat dat betekent voor het aantal tonnen wat je dan moet reduceren, hoe dat staat ten opzichte van ons concept UPLG. Dus ik vind dat niet iets voor de Omgevingsverordening. Als uit dat gesprek bij het UPLG of uit de zienswijzen die daarop volgen uiteindelijk een ander idee komt, dan zullen wij dat ook door laten gaan naar de Omgevingsvisie, maar wel in die volgorde. Dat is niet een discussie die we hier moeten hebben.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik begrijp het. Het maakt het tegelijkertijd ook best wel complex. Ik haal het uit de Omgevingsvisie, die ik lees, en daar vallen mijn zaken op. Dan weet ik ook niet zo goed of datzelfde geldt voor een andere vraag en die ging over die doelstelling ten aanzien van emissienorm ammoniak. Daar wordt dan in 2029 besloten op basis van die dalende trend. Daar had ik bijvoorbeeld dat dat staat in Omgevingsvisie. Ik snap dat dat ook hoort bij het UPLG, maar dan kunnen we net zo goed gewoon op tijd naar huis toch?

De voorzitter: Dat hoop ik niet. Daar moet even antwoord op komen.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Bij wijze van.

De voorzitter: Staat het in de Omgevingsvisie, want dat is dan even nu belangrijk. Komt het in de Omgevingsvisie?

Mirjam Sterk: Het staat natuurlijk in de Omgevingsvisie, omdat sommige dingen een doorwerking hebben naar de Omgevingsverordening. Maar waarom wij dat doen, heeft alles te maken met ons Utrechts Programma Landelijk Gebied, omdat we daarin een aantal doelen hebben gesteld, waaronder ook stikstofreductie. Daar horen deze maatregelen bij. Ik zou het echt aan uw Staten willen vragen om het daar met elkaar te bespreken. We hebben nadrukkelijk ook, wat ik u eerder al schetste, de bespreking van die stukken zo gelegd dat je als er inderdaad wijzigingen komen in het UPLG of als u wijzigingen wilt, want u kunt dat uiteindelijk ook nog bij de Omgevingsvisie doen, dat die mogelijkheid er is. Maar volgens mij moeten we deze gesprekken niet door elkaar heen laten gaan, want de keuzes die wij maken, die we ook in de visie en de verordening willen laten doorwerken, hebben heel veel te maken met de aanpak die we in het UPLG verwoorden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heeft u nog een interruptie van de heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, hierop doorgaand, want u gaf bij de opening van de vergadering een paar weken geleden aan als we wensen hebben tot wijzigingen, moeten we dat nu aangeven. Een heel aantal wensen die geuit worden moeten of bij het beleidsprogramma Natuur, of bij het UPLG of wat dan ook. Dus dan schuiven we het in een ander potje. Maar we hebben het uit de verordening gehaald dat die reductiedoelen al op hele korte termijn gesteld worden. Volgens mij is het goed om dan alvast de wens mee te geven aan de gedeputeerde dat dat wel een relevante verandering kan zijn, zowel voor het UPLG als voor de Omgevingsvisie. Vanuit de SGP gewenst om dat jaartal in ieder geval niet op zo een korte termijn te stellen dat er bijna niet tegenop te innoveren is.

De voorzitter: Dat is een helder aandachtspunt wat u meegeeft. Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, de ChristenUnie had nog een antwoord tegoe op de VAB, welke aanpassingen daar precies zijn. Het gaat om een verruiming van de mogelijkheden voor kleinschalige nevenfuncties, die heb ik net al genoemd, het toestaan van sloopmetersystematiek, het gaat om het toestaan van woningsplitsing, het gaat om de verruiming van de mogelijkheden voor functiewijziging naar een andere functie, het gaat over de verruiming van de mogelijkheden voor meer woningen binnen bestaand bouwvolume, bij ruimte voor ruimte, zodat kleinere betaalbare woningen kunnen worden gestimuleerd en dan met name in de kernrandzones, het bouwen van verspreide grote woningen relatief minder aantrekkelijk is en ten slotte dat er beleid is ten aanzien van een tijdelijke woning voor mantelzorg. Dat laten we op dit moment vooralsnog aan de gemeentes over, maar we houden daar binnen de provinciale kaders wel rekening mee en ook met de bestaande en de nieuwe rijksregelgeving omtrent dat punt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is er nog een interruptie van mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Even een verduidelijking, want ik hoorde dus dat die kleinere woningen of meerdere woningen dan vooral bij de kernrandzones worden gestimuleerd. Zit er echt een verschil in regelgeving per gebied in of gaat het voor nu nog te veel in detail?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Dat kan per gebied verschillen. Dat is een kwestie van maatwerk, dus daar kun je niet zo een generieke uitspraak over doen.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse.

Juliëtte van Gilse: Ik had zelf namelijk begrepen dat we in het algemeen het meer mogelijk willen maken om ook kleinere woningen als keuze voor de initiatiefnemer te laten.

Mirjam Sterk: Dat klopt. Dat kan ook op de erven zelf zijn. Dus dat hoeft niet alleen in de kernrandzones, maar dat kan ook in de kernrandzones zijn en dat kun je weer via die sloopmetersystematiek bijvoorbeeld doen. Maar het kan ook op de erven zelf zijn. Er moet wel wat gesloopt worden daarvoor natuurlijk.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Gilse, wilde u nog een laatste opmerking maken? Niet. Mevrouw Sterk, dan kunt u verdergaan.

Mirjam Sterk: Voorzitter, dan ga ik nog even naar de vragen die zijn gesteld rondom het UPLG, maar ik besef dat ik daar net eigenlijk al antwoord op heb gegeven toen mevrouw Dimf van de BBB daarover begon en ik zei dat moeten we volgens mij bij het UPLG bespreken. Er is ook een memo, dat is naar aanleiding van de vraag die de VVD stelde van hoe zit dat nou, hoe verankerd nou dat UPLG, de dingen die daarin staan, en hoe is dan de verhouding met de Omgevingsvisie. Daarover heb ik u ook onlangs een memo gestuurd en daar staat volgens mij alles naast elkaar in beeld gebracht hoe dat werkt.

Voorzitter, dan rest mij nog om even de toezeggingen langs te lopen die ik heb gedaan of waar u als Staten nog iets van moet vinden.

De voorzitter: Meneer Schaddelee wil nog even de aandacht. Gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Ja en ook even een vraag stellen. Dank u, voorzitter. Want we gaan nu naar de toezeggingen en ik mis een beetje- Ik had een paar vragen gesteld over de meerwaardebenadering. Daar staat nu vrij weinig over in de teksten. Wij vroegen ons af, wat voor ontwikkelingen kunnen we daar de komende tijd op verwachten? Ook een beetje in het licht van de recente juridische uitspraken rond Soestdijk, waar de rechter nog niet helemaal een yin-yanggevoel had daarbij.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk. Dat is de heer Van Essen. Gaat uw gang.

Huib van Essen: De verandering van spijs doet eten. Daar zijn twee dingen. Eén, de uitspraak over de Raad van State ging vrij weinig over de meerwaardebenadering, ging heel veel vooral over andere onderwerpen. Twee, bij de vorige wijziging van de Omgevingsverordening is dit onderwerp uitgebreid aan de orde geweest en is de Omgevingsverordening hierop aangepast. Sindsdien zijn er niet heel veel casussen geweest waarin de meerwaardebenadering is toegepast. Er is dus geen aanleiding om het nu opnieuw aan te passen.

De voorzitter: Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Ik denk, maar misschien is dit voor de discussie zo meteen in de tweede termijn, dat er een aantal partijen zullen zijn die juist wel aanleiding zien voor aanpassing, enerzijds door de casussen die daarbij zijn ontwikkeld, maar ook vanuit bijvoorbeeld de inbreng van de Oostbroekorganisaties, die hierop aandringen.

De voorzitter: Dat is een goed punt voor in de tweede termijn om te kijken of daar een gemeenschappelijk signaal over naar buiten kan. Mevrouw Sterk ging haar toezeggingen oplezen.

Mirjam Sterk: Dat klopt, voorzitter. Volgens mij zijn het zeven potentiële toezeggingen, want bij een aantal is het nog wel nodig dat u daar als Staten iets van vindt. De eerste is dat wij voorstellen om die biodiversiteit wat sturender, wat explicieter op te nemen in de Omgevingsvisie.

Twee, en ook dat is iets wat u als Staten nog met elkaar moet bespreken, is de verduidelijking rondom de ambitie voor de Natura 2000 zoals ik die net heb voorgelezen, die van 2050 en 2030.

De derde is de toezegging dat ik op zal nemen dat ik, naast het gerealiseerd willen hebben van de NNN in 2035, in 2030 wil streven naar de gronden die we nu al van functie hebben gewijzigd, om die ook ingericht te hebben. Dat gaat inderdaad om ongeveer 1100 hectare.

Er was ook gevraagd naar verbindingen. Daar heb ik het net al even over gehad in de zin van Utrechtse Heuvelrug met de Veluwe in reactie op de heer Schaddelee. Wat we ook gaan doen, is dat wij in ons beleidsprogramma Natuur expliciet een stuk gaan schrijven over verbindingen, omdat ik merk dat ook al bij het beleidsprogramma Natuur, wat

we eerder hadden, daar een aantal keer naar werd gevraagd. Wij hadden eigenlijk vier strategieën in het beleidsprogramma natuur, namelijk behouden, versterken, verbeteren en verbreden. Ik weet niet of u het nog zo scherp heeft, maar we willen versterken en verbeteren samennemen. Dus die twee worden er één en daar voegen we dan een vierde aan toe. Dat zou dan verbinden zijn, zodat we ook in het beleidsprogramma Natuur expliciet gaan kijken naar verbinden. Dus dat is een toezegging die ik u wil doen, maar die komt in het beleidsprogramma Natuur. U krijgt het allemaal nog in een memo trouwens toegezonden.

Het actieve soortenbeleid, daar waren ook vragen over gesteld, die zijn we aan het heroverwegen. Ik doe dus geen toezeggingen over de zoenwaterzweefvlieg, maar we gaan het wel bekijken. Er zal ook meer generieke aandacht in ieder geval komen voor bestuivers. Dat is ook naar aanleiding van de moties die we hier eerder al hebben besproken. Dat zullen we zowel in de Omgevingsvisie doen als ook in het beleidsprogramma Natuur.

De zesde gaat over die natuurbrandpreventie. Daar heb ik net al aangegeven dat zullen we ook in het beleidsprogramma Natuur verder uitwerken.

Tenslotte de zevende is dat we gaan komen met een paragraaf over de omvang van de opgave en wat we daarvoor vragen aan ruimte. Daar zal ik ook expliciet iets opnemen over de consequenties voor de landbouwgronden. Dat was naar aanleiding van de vraag van de BBB. Daarmee ben ik volgens mij klaar met de beantwoording, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ghijsels had haar hand opgestoken tijdens het benoemen van uw lijstje. Gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Het is misschien technisch, maar u spreekt over de zichtbare verbeteringen van NNN, Natura 2000-gebieden. Komt daar ook iets in Omgevingsvisie te staan over hoe dat gemeten of geconstateerd wordt?

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Dat is volgens mij echt een vraag die hoort bij het UPLG, waarin wij aangeven wat we precies voor maatregelen gaan nemen, maar ook hoe we dat gaan doen met de monitoring, want dat is natuurlijk wel belangrijk. Heb ik net ook aangegeven, dat het natuurlijk belangrijk is dat je moet kunnen vaststellen of de natuur inderdaad herstelt en of die ook niet sneller achteruitgaat. Dus dat moet je monitoren en dat moet je met elkaar vaststellen. Dat is ook een paragraaf in het UPLG.

De voorzitter: Dan zag ik nog meneer Berg. Vertelt u het.

Melle Berg: Ik heb een tweetal vragen naar aanleiding van het einde van de beantwoording van de gedeputeerde. Als eerste zei de gedeputeerde volgens mij dat de toezeggingen allemaal als een memo nog naar ons toe zouden komen. Dat zou erg prettig zijn. Dat zie ik dan ook graag tegemoet. Ik krijg van onze zieke collega, die thuis al wel wat vragen had gesteld, de vraag hoe de gedeputeerde van plan is om toezeggingen één en drie aan te vliegen, want daar zou nog een rol voor Provinciale Staten zijn.

De voorzitter: Misschien dan specifiek wat is de rol van Provinciale Staten, want misschien staat in de memo wel hoe het wordt aangepakt. Mevrouw Sterk.

Mirjam Sterk: Voorzitter, over de eerste toezegging, over die biodiversiteit sturender, daarvan heb ik gezegd dat hoor ik graag in tweede termijn of daar een draagvlak voor is. De derde gaan wij gewoon doorvoeren in de Omgevingsvisie en daar mag u dan vervolgens natuurlijk nog wat van vinden later als het opnieuw besproken wordt.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan schors ik even heel kort de vergadering. We zijn we zo weer bij u terug. Vijf minuutjes. Beste mensen, ik heropen de vergadering. Voordat we beginnen aan deze tweede termijn, wil ik nog even onder de aandacht brengen, wat ik ook al eerder heb gezegd helemaal bij het begin van de vergadering, meneer Van den Dikkenberg refereerde daar eigenlijk ook al aan, u heeft zojuist de beantwoording gehoord en daar zullen ongetwijfeld onderwerpen tussen hebben gezeten waarbij het college heeft aangegeven dat gaan we niet doen of dat gaan we op een andere manier doen. Mevrouw Sterk heeft ook een reactie gevraagd op haar eerste twee toezeggingen, die in de memo naar u toe zullen komen. Graag ook een reactie vanuit u op die standpunten. Niet alle fracties hebben meer evenveel spreektijd. Er is zelfs een fractie met nog maar 33 seconden. Gebruik uw tijd

spaarzaam. We zijn alweer een uur en een kwartier onderweg in deze vergadering, dus ik zal kijken hoe het gaat met de interrupties. Spreektijd is schaars, dus richt u vooral in die tweede zijn op de punten waarvan u denkt daar wil ik echt wat mee. Dan kijken we of daar een soort van gezamenlijkheid of meerderheid in te krijgen is, want ik wil toch nog een keer benadrukken dat het indienen van een actualiteitenmotie wat krap en lastig wordt voor het ambtelijk apparaat, maar daarnaast ook voor onze eigen vergaderorde tijdens de begrotingsbehandeling de volgende keer. Dan start ik hierbij de tweede termijn en kijk ik rond wie ik daar het woord voor kan geven in eerste instantie. Mevrouw De Jong, gaat uw gang.

Marijke de Jong: Eigenlijk één feitelijke vraag. Ik begrijp dat het stuk over de prioritaire gebieden vanmorgen is vastgesteld, dus ik ga ervan uit dat dat ter bespreking is in de commissie van 26 november. Ben ik veel te snel? Er wordt nee geschud. Dat was één vraag en de tweede vraag was toch nog even over die VAB.

De voorzitter: Mevrouw De Jong, u kunt geen vragen meer stellen aan het college. Dit is de tweede termijn en wat u kunt doen, is u kunt in debat gaan met uw commissieleden, die u hier in de zaal aantreft en digitaal aanwezig zijn.

Marijke de Jong: Dan ga ik gewoon even mijn mening geven in de hoop dat iemand mij gaat tegenspreken. Wij zijn voor enige verruiming van het VAB, maar nu hoor ik weer zo een enorme opsomming van dingen dat ik weer ongerust ga worden. Ik vind het goed dat je tegengaat dat er grote Amerikaanse villa's komen en dat je kleinere wooneenheden maakt, maar ik heb zelf een paar voorbeelden gezien waarin ik dacht midden in het landelijk gebied, is dat nou wel wenselijk? Dat gaat niet alleen over het Bouwoppervlak, maar dat gaat vooral over de druk op de omgeving, op de mobiliteit.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels heeft een interruptie op u. Gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik wilde daar even op reageren, want dan verbaast het mij waar u zorgen uitspreekt over de VAB en de verruiming daar van de mogelijkheden. Ik hoor u niet over al het andere wat in het landelijk gebied straks mogelijk is. Is dat dan niet een beetje uit balans? Want er moet ook woningbouw, er moet ook energietransitie en de agrariërs moeten ook hun hoofd boven tafel houden, dus qua bebouwing valt dat alleszins mee toch?

De voorzitter: Mevrouw De Jong.

Marijke de Jong: Het gaat mij vooral op de druk op bijvoorbeeld de mobiliteit. Ik was ergens op een plek waarvan ik denk als je hier heel veel woninkjes gaat maken, dan krijg je een enorme druk op de dijkjes daaromheen. Daar maak ik me ongerust over. Dus de vraag is, hoe verdraagt zich dat met ons verstedelijkingsverbod?

De voorzitter: U heeft ook een interruptie van de heer Gilissen. Gaat uw gang.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, de tweede termijn is ook voor het debat tussen fracties onderling. Ik snap de zorg van mevrouw De Jong wel, maar uiteindelijk zal aangetoond moeten worden dat het wel kan. Dus ik probeer te voorkomen dat het een soort van zwart-witte discussie wordt. Ik zou zeggen, laten we vooral die ruimte bieden, maar nog steeds heel scherp zijn over wat de gevolgen zijn van zo een VAB-ontwikkeling ten behoeve van de mobiliteit en de gevolgen daarvan.

De voorzitter: Mevrouw De Jong.

Marijke de Jong: Daar kunnen we elkaar in vinden, in zo een formulering, maar ik wilde er nog eens even aandacht voor vragen.

De voorzitter: Mevrouw De Jong, was dit het einde van uw bijdrage? Ja, helemaal goed. Meneer Schaddelee, gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Dank voorzitter. Wij zijn heel blij met de toezeggingen die we hebben gekregen van het college, met name ook als het gaat over het borgen van die verbindingen bij de natuur en de inzet voor bestuivers, zoals de zoenwaterzweefvlieg en ook al die anderen die we op eerdere avonden hebben gehad. Dus dank daarvoor aan het college. Dan zijn er nog een paar dingen waar we met de andere fracties het over willen hebben. Een van onze belangrijke punten is het gaat bij de ruimtelijke ordening nu in onze Omgevingsvisie heel veel over functies die dan een

fysieke of materiële vertaalslag krijgen op kaarten. Wat wij in onze eerste termijn hebben gezegd, er is ook nog een heel ander belangrijk ordenend principe in onze samenleving en dat is die van sociale cohesie. Hoe leven mensen samen? Natuurlijk heeft dat ook te maken met materiële zaken, maar wij zouden ook op een later moment als Staten daar wat meer over willen nadenken, over hoe kunnen we sociale verbindingen en de sociale cohesie in de samenleving extra stimuleren door de manier waarop wij als provincie bezig zijn met onze Omgevingsvisie. Want ik heb nu het idee dat dat gewoon een laag is die wij nog een beetje missen. We hebben natuurlijk wel een sociale agenda en op andere plekken praten we daarover, maar die sociale cohesie vinden wij gewoon een bril die we wat vaker zouden moeten opzetten als we naar de omgeving kijken. Ik zou zeggen, wordt vervolgd.

De voorzitter: Meneer Schaddelee, twee interrupties. De heer Gilissen en de heer Travaille. Eerst de heer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, ik kijk er altijd naar uit om daar een verdiepend gesprek met de heer Schaddelee over te voeren, begrijp me niet verkeerd, maar als ik toch een duidend zakje wil doen vanuit het perspectief van de VVD, ook in het licht van de sociale agenda die de heer Schaddelee aanhaalt, we waren niet heel lang geleden bij Hart van Austerlitz. Dat was het kader ook van de sociale agenda. Daar werd de provincie niet zozeer aangesproken op het feit dat wij ook nog eens een keer naast gemeenten, die dat als taak ons toe zouden moeten rekenen, maar we ons vooral juist zouden moeten concentreren op hoe gemeenten die vraag over maatschappelijke samenhang, cohesie, vertalen in een ruimtelijke. Dus mijn suggestie zou in eerste instantie zijn, ook een reactie op de bijdrage van de heer schade, laten we vooral dat primaire vraagstuk bij de gemeente laten en ons vooral focussen op welke ruimtelijke vraag daaruit voortkomt.

De voorzitter: Meneer Schaddelee, wilt u daarop reageren?

Arne Schaddelee: Ik zit daar een beetje op te kauwen. Want ik denk dat de heer Gilissen gelijk heeft dat het natuurlijk primair bij gemeentes ligt, maar volgens mij hoeft het een het ander niet uit te sluiten. Dus het is heel goed om als provincie ook te kijken naar, op het moment dat wij zeggen we willen juist woningbouw beperken of toestaan, wat is daar de sociale impact van? Dan zou het zomaar kunnen dat we misschien wat vaker een straatje erbij doen of wel meer dan dat, maar het gaat wat mij betreft over meer dan alleen maar woningbouw of over hoe kunnen gemeenschappen bestaan. Het gaat ook over ons kleine kernenbeleid, waar we in het verleden best wel het nodige aan hebben gedaan. Hoe kunnen we dat wat meer nieuw leven geven?

De voorzitter: Meneer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, ook richting dan het college, al mag het formeel niet, ik bespeur dat wel, en daar kunnen we elkaar ook vinden, dat we bij de slag die we nu gaan maken op basis van de concept verordening en visie, die we ook terug gaan leggen aan Utrechters, aan de bestuursorganen, aan de medeoverheden, maar ook aan onze bewoners, bedrijven en burgers, dat we vooral die vraag even centraal stellen. Wat is de maatschappelijke impact van de ruimtelijke keuzes die we als provincie maken met deze stukken? Dat is, denk ik, een goed idee.

De voorzitter: Dank u. De heer Travaille was eerst, mevrouw Ghijsels. De heer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Ik wil even een controlevraag stellen aan de heer Schaddelee, want hij duidt op het aspect sociale binding en misschien ook wel maatschappelijke verhoudingen. Er is in de afgelopen vijf jaar natuurlijk veel veranderd, stikstof, wonen, netcongestie, biodiversiteitsverlies. Wat wij in de eerste termijn aangaven, is dat we vooral een visie missen op dat totaalplaatje. Is dat ook waar hij aan appelleert op moment dat hij zegt ik vind die sociale maatschappelijke kant wat te weinig terugkomen in de visie?

De voorzitter: Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Dat vind ik weer gevaarlijk. Want het totaalplaatje gaat over heel veel dingen. Het gaat ook over de staat van de natuur. Dat is een hele lange waslijst. Naar mijn idee is de sociale cohesie daar een onderdeel van. Dus ik ga niet helemaal mee in uw redenering. Naar mijn idee hoort die sociale samenhang, maatschappelijke impact daar een eigenstandige plek in te krijgen en in ieder geval een bril die we er wat vaker bij zouden moeten opzetten.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, u had ook een interruptie op de heer Schaddelee.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik worstel er een beetje mee, omdat daar waar de heer Schaddelee het heeft over de sociale verbinding en cohesie, zo miste ik een stukje aandacht voor economie, werkgelegenheid, welvaartsgroei. Want we kunnen wel de hele provincie beschermen tegen klimaatverandering, natuur, et cetera, maar we moeten ook zorgen dat we met elkaar een bepaald welvaartsniveau houden. Valt dat daar ook onder, dus meer de economische kant van sociale verbinding, of ziet u dat anders?

De voorzitter: Korte vragen. De heer Schaddelee, gaat uw gang.

Arne Schaddelee: Ook een kort antwoord. Nee, daar gaat het niet over. Het gaat niet over welvaart. Het gaat wat ons betreft over welzijn. Ik denk dat in die zin het ook prima in het verlengde kan liggen van wat de BBB altijd bepleit, namelijk dat we meer oog moeten hebben voor het landelijk gebied en de gevolgen van grote veranderingen door de transitie juist ook op gemeenschappen. Dus ik denk dat we in die zin elkaar wel kunnen vinden.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik vind welzijn en welvaart, het is niet hetzelfde, maar het hangt toch ook op een bepaalde manier samen. Dus misschien kunnen we daar nog eens creatief met '...' (1:14:06) over nadenken.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Draisma.

Arjen Draisma: We hebben een vergelijking met een aantal onbekenden nog. Dat Volkshuisvesting programma moet nog komen en dat moet ook in de Omgevingsvisie verweven worden. Dat lijkt me bij uitstek een gelegenheid om op die sociale cohesie dieper in te gaan. Ik ben het met mevrouw Ghijsels eens dat juist platteland of het landelijk gebied dat kleinschalige bedrijvigheid, boerenfamiliebedrijven juist heel erg belangrijk zijn voor sociale cohesie. Dat is in ieder geval onze inbreng.

De voorzitter: Dat is uw standpunt, maar wat is uw vraag aan de heer Schaddelee?

Arjen Draisma: Volgens mij zijn we met een tweede termijn bezig, dus ik hoef toch niet alleen maar vragen te stellen?

De voorzitter: Ja, maar dan is dit uw bijdrage.

Arjen Draisma: Ja. Een reactie in ieder geval op wat de heer Schaddelee voorstelt.

De voorzitter: Meneer Schaddelee, wilt u daar nog op reageren of niet?

Arne Schaddelee: Het is goed om te horen dat er weerklank is op dit onderwerp. Ik weet welke partijen ik kan benaderen als we hier nog op door willen. Dus dank. Dan ga ik gauw verder. Ik had nog willen reageren op wat Volt zei in de eerste termijn over dat vernatten van het veenweidegebied. De tekst die we nu voor ons hebben, zegt dat we natuurlijke systemen meer leidend willen maken. Dat is dezelfde beweging als die Volt wil maken, alleen wat minder rigoreus, omdat je anders niet alleen agrarische activiteiten, maar ook bewoning vrijwel onmogelijk maakt, op watervilla's na dan. Daar zal misschien de heer Peer enthousiast over worden. Wij zouden niet zo extreem erin willen gaan als Volt. Rond recreatieparken vinden we GroenLinks als het gaat over bezwaren tegen het vergroten van de oppervlakte van bestaande recreatiewoningen. Wij hebben geen bezwaar tegen nieuwe vestiging, maar wel zoals dat eerder door GroenLinks werd verwoord. Dus wellicht kunnen we op dat punt een motie doen. Dan tot slot Natura 2000 en Soesterberg. GS wil dat niet doen vanwege de impact en daar wordt genoemd beheer, onderhoud en instandhouding van de natuur, wat nu al bijna vastloopt op andere gebieden.

De voorzitter: Meneer Schaddelee, u heeft een interruptie van meneer De Jong.

Amos de Jong: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de ChristenUnie reactie geven op onze inbreng op het veenweidegebied. Dat wordt ook als extreem gelabeld. Ik zie dat zelf wat minder extreem. Ik vraag aan de ChristenUnie, we lezen inderdaad dat natuurlijke systemen leidend zullen zijn, dat staat in de tekst, maar tegelijkertijd lezen we ook dat er waterinfiltratiesystemen et cetera wel doorgang zullen vinden. Hoe ziet de ChristenUnie de transitie in dit veenweidegebied wel als mogelijk, waarbij we de doelen van bodemdaling en CO₂ dan zouden kunnen halen?

De voorzitter: Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Dat is dansen op dun ijs, maar in dat gebied denk ik eerder dansen op een hele dunne bodem. We zijn er al honderden jaren, misschien wel duizenden jaren, als Nederlanders aan het zoeken naar een balans. Hoe kunnen we in dat gebied wonen? Hoe kunnen we in dat gebied agrarische opbrengst hebben? Hoe kunnen we tegelijkertijd die strijd met het water een beetje in balans houden? Volgens mij helpt het dan niet als je heel rigoureuze bewegingen maakt. Dus in die zin steun ik de tekst die nu in de Omgevingsvisie staat, juist ook omdat daar dat zoekende in zit. We zoeken met elkaar naar een optimale balans om juist die natuurlijke systemen leidend te laten zijn, dat is volgens mij iets wat we met zijn allen zouden moeten steunen, en toch ook extreme CO₂-uitstoot tegen te gaan, te zorgen dat de natuur iets meer ruimte krijgt. Wij zouden daar een middenweg in willen bewandelen, ook wetend dat daar heel veel mensen wonen en je naast natuur ook nog cultuurhistorie hebt, wat je daar in stand wil houden.

De voorzitter: Meneer de Jong, heeft u nog een aanvulling?

Amos de Jong: Dank voorzitter. Een slotvraag dan. Ik begrijp dat en ik ben het gedeeltelijk met de ChristenUnie eens dat we zeker al die belangen goed moeten afwegen en het wonen in dat gebied zeker mogelijk moet blijven. Tegelijkertijd ziet Volt ook wel een uitdaging, omdat we die doelen die net werden genoemd niet gaan halen. Is de ChristenUnie, tot slot, voorzitter, het dan wel met Volt eens, er staat nu in die wijziging Omgevingsvisie dat wij gaan naar kleinere drooglegging gebieden, dat we daar wel serieus naar kunnen gaan kijken of we wat grotere ruimtes kunnen gaan vernatten, rekening houdend met waar de bewoning en plaatsvindt?

De voorzitter: Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Daar moeten we nog eens over doorpraten, want dit vind ik dermate algemeen gesteld dat ik niet weet waar ik ja tegen zeg als ik erin meega. Ik kan me voorstellen dat hij vanuit de plek waar die nu zit, in Nigeria, erg veel behoefte heeft aan vernatting misschien, maar hier in de Hollandse polder heeft dat wat meer consequenties.

De voorzitter: Dank u wel. Dan meneer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Partij voor de Dieren is heel blij met de inzet op water en bodem sturend, maar ziet dat nou juist niet terug in het veenweidegebied met de waterinfiltratiesystemen, wat een puur technische oplossing is, niet aansluit bij het natuurlijk systeem. Nou appelleert de ChristenUnie aan het zoekende karakter van deze Omgevingsvisie en dat zoekende karakter zou ik juist ook in dat veenweidegebied terug willen zien. Zou de ChristenUnie samen met ons nog eens willen kijken naar de tekst hoe we dat meer zoekend kunnen maken, zodat ook andere oplossingen dan alleen maar een technische oplossing in het veenweidegebied mogelijk is?

De voorzitter: Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Zeker voorzitter. Daar staan wij altijd voor open. Dat zoeken is ook een zoeken naar innovatieve oplossingen. Als ChristenUnie hebben we volgens mij vijftien jaar geleden al gepleit om nog meer te doen rond die proefboerderij in Zegveld bijvoorbeeld, waar we aan het zoeken zijn naar wat kan je met natte teelten doen. Ik ben het helemaal met de heer Travaille eens dat we niet die waterinfiltratiesystemen in het hele Groene Hartgebied moeten leggen, maar volgens mij is dat ook helemaal niet wat het college voorstelt. Dus wat je in dat Groene Hart moet doen, is vooral ontzettend behoedzaam opereren, want het is een heel kwetsbaar gebied op allerlei manieren. Water en bodem sturend ben ik heel erg voor, maar ik ben bang dat op het moment dat je dat op bestaande gebieden in het Groene Hart gaat loslaten, dat je dan je mensen daar kwijt bent, omdat bewoning bijna niet meer mogelijk is. Dus volgens mij moet je oppassen met nieuwbouw daar en met nieuwe ontwikkelingen, maar je kan de klok daar eenvoudigweg niet terugdraaien.

De voorzitter: Dat was uw beantwoording en gaat u verder met uw bijdrage.

Arne Schaddelee: Dank u wel, want ik was inmiddels aangekomen bij Natura 2000 en de argumenten die het college op dat punt noemde. Voorzitter, dat zijn nou precies de twee argumenten om de natuur bij Soesterberg wel de status van Natura 2000 te geven. Want als we dat niet doen, dan zakt dit gebied op de prioriteitenlijst als een baksteen naar beneden en vrees ik dat beheer, onderhoud, bescherming en instandhouding van dat gebied in het gedrang gaat komen. Precies zoals de gedeputeerde zei wat voor haar reden is om het niet Natura 2000-gebied te laten worden,

terwijl het nu het topgebied van onze provincie is. Dus volgens mij moeten we juist om de argumenten die zij noemde dat wel Natura 2000-gebied maken. Wij overwegen op dat punt een motie.

De voorzitter: Dat was straks binnen de tijd, meneer Schaddelee. Een interruptie van mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Nog even over dat eventuele nieuwe Natura gebied. Ik worstel ook een beetje met Defensie, die daar natuurlijk dichtbij zit, en misschien om die reden het ook eerder niet Natura gebied als zodanig heeft willen bestempelen. Ik vraag me ook af, moet u wel bij de provincie Utrecht zijn of in dit kader niet misschien meer bij Defensie?

De voorzitter: Meneer Schaddelee.

Arne Schaddelee: Dank voorzitter. Het interessante van dat gebied is er hoeft helemaal niets meer verworven te worden of onteigend te worden, want we hebben al die gebieden al of ze zijn in handen van natuur- en terreinbeherende organisaties. Defensie is daar op verschillende manieren bezig, maar dat ligt eromheen. Dat is de externe werking wat GS in haar beantwoording noemde, ook rond vergunningen en dergelijke. Dat is denk ik juist ook een reden om de gebieden die we nu hebben, die nu natuur zijn, om die juist wel die beschermde status te geven, want dat dwingt Defensie om met ons expliciet in gesprek te gaan over de impact van wat zij daar doet op de natuur die daar vlakbij ligt. Dat is voor mij wat we met zijn allen willen, want nogmaals, dit is het meest bijzondere natuurgebied wat we hebben als provincie en tegelijkertijd ook het meest kwetsbare.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage. Ik wil u er even aan herinneren dat mevrouw Sterk nog twee vragen had gesteld. Het is fijn als u in uw reactie daar ook een terugkoppeling over geeft, want ze heeft gezegd als ik niets hoor, dan doe ik het niet. Dus dat geef ik u even mee. Ten tweede u zegt ik kondig hierbij een motie aan over dit onderwerp, maar dan wil ik misschien even een technische vraag stellen. Ik weet niet of er antwoord op kan komen vanuit het college. Het aanwijzen van een Natura 2000-gebied, is dat iets wat je in één dag kan doen of is dat iets wat maanden duurt en moet via Europa? Want dat heeft wel te maken met het feit of het een actualiteitenmotie kan zijn, dus ik vraag het even voor u, meneer Schaddelee.

Mirjam Sterk: Nee. Eén, wij kunnen geen Natura 2000-gebied aanwijzen. Twee, dan zouden we inderdaad een brief moeten gaan schrijven en dat aan het Rijk moeten gaan sturen. Dan nog de vraag wanneer we daar uitsluitel over krijgen. Dat zal inderdaad eerder door een nieuw kabinet gebeuren dan door het kabinet wat nu zit, maar dat is een inschatting van mijn kant.

De voorzitter: Dank u wel. Dan weet ik even hoe en wat en dan heeft u ook een antwoord. Meneer Travaille, gaat uw gang voor uw bijdrage.

Anjo Travaille: Dat zou ik heel graag doen, maar ik zou eerst graag nog even reageren op dit punt. Een punt van orde, denk ik. U stelt voor een actualiteitenmotie. Wij hebben dit onderwerp ook benoemd bij de begroting en wij waren eigenlijk voornemens om een motie in te dienen bij de begroting over het Natura 2000-gebied. Inderdaad, de rol van de provincie is alleen maar het voordragen daarvan. Wij beslissen daar uiteraard niet over.

De voorzitter: Dat was even een sidestep. Hartelijk dank. Ik moet even weten of het in het kader van de Omgevingsvisie of -verordening werd ingediend, maar dit helpt enorm. Op dit punt verder, mevrouw Ghijsels. Gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Als jullie dat overwegen al dan niet via een motie, we hebben het eerder gehad over de precaire gebieden eromheen, daar zitten ook financiële consequenties in. Dan stel ik voor om die ook meteen mee te nemen in het verzoek, want niets komt gratis en dit ook niet vermoed ik.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, dat is een inhoudelijke reactie. We zaten nog even in het proces.

De voorzitter: Meneer Travaille, kan ik u meteen het woord geven voor uw bijdrage? Gaat uw gang.

Anjo Travaille: Heel graag, voorzitter. Dan eerst dank richting gedeputeerde Sterk en ook haar collega's. Dank voor de vele toezeggingen en ook dank voor de uitgebreide behandeling in deze commissie. Ik was snel door mijn tijd heen in

de eerste termijn. We kregen er wat tijd bij en die zou ik graag benutten om nog wat inbreng te geven die wij willen meegeven aan de Omgevingsvisie opstelling. Uit de eerste termijn wilde ik de SGP-inbreng onderstrepen met betrekking tot alle nieuwbouw is natuurinclusief. BBB wilde ik ondersteunen bij het appèl op benodigde landbouwgrond in beeld te brengen. GroenLinks wil ik graag steunen met de zorgen over vakantieparken, in het bijzonder over het toestaan van stedelijke functies in de verordening. Onze oproep zou zijn om dat vooral niet te doen. In de huidige Omgevingsvisie staat dat het buitengebied ten zuiden van Woudenberg tot aan Veenendaal is aangewezen als landbouw ontwikkelgebied. Dat houdt in dat bedrijven met hokdieren, dus varkens, kippen, gesloten stallen, de mogelijkheid hebben om die stallen ook daadwerkelijk uit te breiden. Het verandert niet in de nieuwe plannen, zo hebben wij bij navraag geleerd. Voor ons valt dit niet te rijmen met de provinciale opgave op het gebied van stikstof, natuur en dierenwelzijn. Niet alles kan, zeggen we steeds, en wat ons betreft betekent dat dat je niet kan uitbreiden met nog meer dieren in dit gebied. We overwegen dan ook een agenderingsmotie of amendement uit te brengen waarin uitbreiding van ophokstallen in dit gebied niet langer is toegestaan.

De voorzitter: Meneer Travaille, u heeft een interruptie van de heer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, ik was even benieuwd, want ik was best wel blij dat de heer Travaille in de eerste termijn bedwongen had dat we nog schriftelijk dingen zouden kunnen aanleveren bij het college, aandachtspunten. Is dit het lijstje wat de heer Travaille schriftelijk zal aanleveren of komt er alsnog een schriftelijke bijdrage ook richting het college? Daar was ik nieuwsgierig.

De voorzitter: Meneer Travaille, geeft u antwoord.

Anjo Travaille: Dit is een deel van dat lijstje, maar dat lijstje is nog iets langer. Ik ben blij met de nieuwsgierigheid van Gilissen, dan zal hij het met aandacht lezen. Gedeputeerde Sterk gaf aan dat er geen capaciteit is voor de bescherming van vliegbasis Soesterberg, bijvoorbeeld als een Natura 2000-gebied, het aanwijzen daarvan of het voordragen daarvan, hoewel we 115 miljoen in de reservepot hebben voor landelijk gebied en die kunnen we maar moeilijk uitgeven. Partij voor de Dieren ziet, net als de ChristenUnie, dat hier juist een kans ligt. Je hoeft geen grond aan te kopen, er is geen nieuwe inrichting nodig, de biodiversiteit is al op orde. Er zitten voor Nederland uitzonderlijke soorten. Het enige wat we moeten doen, is een voorstel aan het ministerie om dit vervolgens goed te beschermen en dan ook die bescherming waarborgen. Een prachtig cadeau van dit college en specifiek ook deze gedeputeerde aan de inwoners van Utrecht. Graag kijken we samen met PS hoe we dit cadeau kunnen inpakken.

Dan over natuur in de Omgevingsverordening. We zouden graag zien dat de handreikingen worden opgenomen als verwijzing in onder andere de artikelen over de NNN, weidevogelkerngebieden, oude bosgroeiplaatsen. Graag zouden we dat terugzien dus in de Omgevingsverordening zelf. We hadden verwacht dat de evaluatie van de meerwaardebenadering, dat is motie 24-1 uit 2024, inmiddels zou leiden tot een bijstelling van de Omgevingsverordening op dit punt, zoals ook afgesproken was in 2024. De conclusies zijn inmiddels helder, zeker na de Raad van State uitspraken over Paleis Soestdijk, maar denk ook aan de situatie rond Verweliusterrein en ook de Vinkeveense Plassen onlangs. Het is een groot gemis als de meerwaardebenadering, waarvan we weten dat die nu niet goed werkt, niet wordt aangepast. Dan moeten we weer een vijftal jaren wachten. De meerwaardebenadering is op dit moment te vrijblijvend en gaat daarmee ten koste van natuur. Ook de Oostbroekorganisaties dringen hierop aan en komen met voorbeelden. Wij horen graag of er meer partijen zijn die samen met ons aan de slag willen, zoals bijvoorbeeld de ChristenUnie, op dit punt. In de statenvergadering hebben wij aangedrongen op beperking van de mogelijkheden van GS om weidevogelgebieden, ganzenrustgebieden en bosgroeiplaatsen te verkleinen. PS heeft besloten om dat GS wel te laten doen en nu lezen we ook nog voornemens om regels met andere noodzakelijke ontwikkelingen toe te staan. Wat ons betreft past dat hier helemaal niet. Tot slot ben ik van mening dat we het tijdelijk uitzonderlijk gebruik van luchtvaart afbouwen, want dat dient geen enkel provinciaal doel. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik wilde aangeven uw tijd is voorbij. Dank u wel voor uw bijdrage. Wie kan ik vervolgens het woord geven? Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Ik probeer snel door mijn lijstje heen te gaan. De minimale opwek per turbine, daar vonden wij wat van, omdat dat inging tegen mogelijkheden voor participatie, met name bij

projectbesluiten. We worstelen nog steeds met de interpretatie van de gewijzigde artikelen 7.3, 7.5. Teksten zouden gebaseerd zijn op het Bkl. Dat wil ik toch nog nader uitzoeken.

Over de toezeggingen van gedeputeerde ten aanzien van landbouw, van mevrouw Sterk. We zijn met een aantal content en een aantal wat minder. Ten aanzien van met name de Natura 2000-gebieden zouden wij aandacht willen vragen voor hoe gaan we dat dan meten, want anders is het misschien dweilen met de kraan open.

Voor wat betreft de laatste toezegging, een paragraaf die toeziet op de landbouw en hetgeen wat zou resteren. Ik hoop toch daar wat meer inkleuring in te gaan lezen over wat we zelf als ambitie willen hebben en in die zin misschien zelfs wel aansluiting kunnen zoeken met Volt-

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, u heeft een interruptie van de heer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Even een vraag naar aanleiding van de eerste paar punten die mevrouw Ghijsels gemaakt heeft. Ik hoor de fractie van de BBB zeggen dat men op dingen kauwt, bijvoorbeeld die opwekking door die turbines, die minimumwaarde en zo. Betekent dat dat hier wordt neergelegd in het midden of overweegt de fractie van de BBB nog iets richting volgende week in de vorm van een motie? Daar was ik even benieuwd naar.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Dank u wel, voorzitter. Eigenlijk was de manier van werken zoals gedeputeerde Sterk deed heel praktisch en handig, want dan weten we waar ruimte ligt. Aangezien ik dat ook niet helemaal weet van de heer Van Essen, vermoed ik dat we weer in de pen moeten gaan klimmen om daar een motie over te schrijven.

De voorzitter: Met hoge uitzondering wil meneer Van Essen even het woord.

Huib van Essen: Eén punt, want die noemde mevrouw Ghijsels, die verhoging van 3 naar 5 megawatt als ondergrens voor windturbines. Zij gaf aan in het debat vorige week dat dat ook als signaal richting lopende gebiedsprocessen verstorend zou kunnen werken. Wat mij betreft heeft ze daar wel een punt. Het is niet zo dat dit nou de wereld verandert. Dus het is best een wijziging die we naar aanleiding van deze vraag in het ontwerp kunnen wijzigen. Niet wijzigen eigenlijk, daar blijft het 3.

De voorzitter: Kijk eens aan, mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Scheelt mij weer werk.

De voorzitter: Gaat u verder.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Een aantal zaken vinden wij heel belangrijk. Het jaartal 2018 of 2019, kennelijk hoort hij bij het debat over UPLG, maar hij staat ook in de Omgevingsvisie. De kaart met de essentiële percelen, dat horen wij vandaag voor het eerst. Ik vind dat wel heel zorgelijk, omdat je niet in herhaling wil vallen, wat we eerder op rijksniveau hebben gezien, waarbij het menselijke aspect komt omdat mensen op een kaart zien dat hun eigendom daarbinnen valt. Dus ten minste hoop ik, verzoek ik en verwacht ik van GS dat daar met hoge zorgvuldigheid mee omgegaan wordt, want we hebben hier wel te maken met mensen en met privé-eigendommen. Wij hebben moeite met artikelen 5.1, 5.2. Dat is de verdere verruiming verstedelijkingsverbod. Ik vrees dat dat we daar toch geen meerderheid van de Staten in meekrijgen en tegelijkertijd wil ik wel daarom benadrukken dat het zo belangrijk is om ook een visie op de landbouw en wat willen we nou behouden. Als je het overal weggeeft, dan heb je niets meer straks in je portefeuille. Daar laat ik het even bij.

De voorzitter: Dank u wel. Had u een interruptie, meneer Travaille, of was het een schijnbeweging?

Anjo Travaille: Alleen steun op dat laatste punt van de BBB. Ik noemde het net ook, maar ik vind het ook heel belangrijk om heel goed in beeld te brengen hoeveel landbouw hebben we uiteindelijk nodig, wat voor landbouw en op welke plek.

De voorzitter: Dan geef ik het woord aan meneer De Jong digitaal. Meneer De Jong heeft voor ons een afbeelding en die komt op het scherm.

Amos de Jong: Voorzitter, ik zie nog niets op het scherm verschijnen, maar ik vervolg.

De voorzitter: Daar is het.

Amos de Jong: Dan kan de tijd gaan lopen. Ik vervolg de slideshow die we in de eerste termijn hebben gedaan. Voorzitter, Volt volg de redenering van de Oostbroekorganisaties om te voorkomen dat we grondposities bepalend laten blijven voor de ruimtelijke keuzes en ontwikkelingen. We willen graag biodiversiteit meer sturend terugzien in de Omgevingsvisie gezien haar alarmerende staat. Ook wil Volt meer natuur op de kaart zetten en dat zullen we bij het UPLG inbrengen. Verder wil Volt niet de veenweiden één groot moeras maken, woorden die de gedeputeerde mij een beetje in de mond legde, wel zien we moerasachtige natuurgebieden op bepaalde plekken graag terugkomen in het gebied. Gedeputeerde maakte er ook een beetje karikatuur van, van onze inzet, door te verwijzen naar het jaar 1500, maar wel zoeken wij als Volt naar een meer natuurlijke balans mens, water en natuur en we geloven dat dat mogelijk is in dit gebied. Daarvoor moeten we duidelijk zijn wat we in de toekomst wel en niet willen doen. Daar hebben de ondernemers en bewoners recht op. We zullen een voorstel doen om grotere, natte delen in te tekenen om de doelen van bodemdaling en CO₂-uitstoot haalbaar te maken. Daarnaast willen graag dat de term gebiedsprioriteiten in de Omgevingsvisie wordt gedefinieerd. Ook willen we in de Omgevingsvisie een punt op de horizon zetten voor een gifvrij Utrecht. Dat kan door het als hoofdprincipe voor elk gebied op te nemen. Tot slot, voorzitter, willen we graag gaan voorstellen om een duidelijke visie voor Utrecht op basis van de vier scenario's uit te werken, in plaats van een versnipperde visie per deelgebied met verschillende elementen uit die scenario's. We willen duurzaamheid terugzetten in de definitie of beschrijving van economie en een provinciale campagne laten opzetten bij aanvang van de terinzagelegging of in ieder geval bij vaststelling van de definitieve Omgevingsvisie om burgers bekend te maken met de visie. Zo wordt die bekend en bemind. Dat zijn de voorstellen, voorzitter, van Volt.

De voorzitter: Fantastisch. Dat was ook precies uw tijd. Keurig gedaan. Geen interrupties. Misschien nog een reactie sta ik wel toe in deze. Geen reacties? Van meneer Travaille, gaat uw gang.

Anjo Travaille: Dank u. Vooral dat aspect van gewoon geen gif ondersteunen we helemaal. In de stukken staat nu iets over geen glyfosaat in de Bethunepolder. Wij zouden willen zeggen geen glyfosaat in de provincie Utrecht en eigenlijk ook geen gif in de provincie Utrecht. Wij zoeken ook naar mogelijkheden om daarvoor een motie dan wel amendement in te dienen op termijn.

De voorzitter: Meneer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, ik probeer heel scherp te zijn op wat we volgende week gaan doen. Dus ik hoor de fractie van Volt heeft een mooie dia gemaakt. Super. Ik zal zorgen dat ik ook nog een dia stuur met onze punten, dan is die ook weer gedeeld. Er komen acht moties volgende week. Ik hoor de heer Travaille aansluiten over gif, glyfosaat. Dus ik vind het wel fijn als we met elkaar arresteren waartoe het leidt volgende week, dan kunnen we daar ook in de tijd rekening mee houden.

De voorzitter: Ik had gehoopt dat als er hier duidelijk is dat een dergelijk voorstel wel of geen meerderheid zou kunnen krijgen, dat dat ook consequenties heeft. Maar dat is natuurlijk een hele lastige, omdat niet iedereen heeft meer voldoende spreektijd, niet iedereen interrumpeert. Ik kan het ook niet allemaal van u verwachten. Dat moet echt uit uzelf komen. Dus ik kan er moeilijk op sturen. Ik snap wel uw zorg, want die heb ik ook zojuist geuit bij de start van deze termijn. Dus nogmaals mijn oproep, maak even duidelijk wat u naar voren wilt brengen. Mocht u hier al bemerken dat u daar geen meerderheid op hebt, beraad u dan alstublieft nog een keer gezien de tijd volgende keer. Gaat uw gang, meneer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, u weet ik wil het u altijd een stuk makkelijker maken, maar ik vind lastig. Ik zie hier acht voorstellen staan, waarvan ik er van één of twee denk daar kan ik misschien wel mee, maar met een aantal ben ik het ook pertinent mee oneens. Dus ik stel vast als u hier niet peilt, dat de enige manier is waarop deze Staten zich kunnen uitspreken, dat er een stemming volgende week is.

De voorzitter: Daar maak ik mij ook zorgen over gezien het proces, niet over de inhoud, want dat slokt ontzettend veel tijd op van ons allen. Dat zullen we morgen in het presidium bespreken hierover. Meneer De Jong, interruptie op meneer Gilissen?

Amos de Jong: Ja, die een interruptie had op meneer De Jong. Voorzitter, ik wilde toch reageren op de inbreng van VVD, want ik zie ook dat spanningsveld. Ik herken ook de oproep van u, voorzitter, en ook eerder van gedeputeerde Van Essen aan het begin van de eerste termijn om terughoudend te zijn met voorstellen in een statenvergadering. Ik erken ook dat het niet een hele soepele weg is, maar het is wel de enige weg die ik als Statenlid op dit moment als mogelijk zie, wil ik nog iets in stemming brengen om mee te geven. Ik wil in ieder geval het lijstje, wat u ziet in beeld, aangeven dat meer natuur op de kaart, die gaan wij tijdens het UPLG inbrengen, zoals ik net zei. Dus die komt van dit lijstje af te vallen. Als mijn collega's het biodiversiteit sturend onderschrijven, dan kan die in principe ook van de lijst. Anders zullen we die wel als voorstel gaan indienen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Wat met deze werkwijze wel een beetje triggert, is dat iedere partij vervolgens een lijst met wensen en nieuwe voorstellen gaat sturen. Die neiging krijg ik nu ook.

De voorzitter: Dat snap ik, mevrouw Ghijsels, maar aan het begin van de vergadering heb ik gezegd dat er wordt meegeschreven en dat er een afweging komt over wat wel of niet. Als er een gezamenlijkheid is op één standpunt, dat we dan kunnen zeggen dat geven we echt mee. Er zijn ook ontzettend veel toezeggingen gedaan. Er zijn een aantal punten van gezegd dat gaan we niet doen. Ik denk dat daar de focus op zou moeten liggen om dat hier met elkaar te bespreken. Maar het is ontzettend lastig, dat geef ik helemaal toe. Ik heb op dit moment geen oplossing. Het staat u allen vrij om lijstjes aan te leveren. Of het effectief is voor de gezamenlijkheid vinden, dat laat ik aan u. Wie kan ik hier vervolgens het woord geven voor een bijdrage? Meneer Gilissen, gaat uw gang.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, ik heb drie seconden, dus ik houd het kort. We zullen met alle plezier onze prioriteiten uit de eerste termijn nog een keer onder de aandacht van het college brengen en de collega's. Eén punt wil ik nog even hier maken. We hadden een interessant debatje naar aanleiding van de oproep van D66 over de gebiedsvisies en vooral de prioriteiten ook tussen de visie en verordening en de verschillende gebiedsvisies. Dat vinden we toch een beetje lastig. Ik zag het in de bijdrage van de heer De Jong ook al terugkomen over welke positie heeft hij nou. Wij denken dat er wat verhelderd zou moeten worden. Misschien dat we daar richting in willen geven door middel van een motie volgende week, maar daar gaan we ons nog even op beraden. Het punt onderschrijven we wel.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een interruptie van de heer Overkleeft. Ik weet alleen niet op wie, want ik zag u misschien wat te laat.

Philip Overkleeft: Dank voorzitter. Het is niet zozeer een interruptie, maar meer mijn handje om aan te geven dat ik ook wat wil zeggen zo meteen.

De voorzitter: Dan krijgt u hierna het woord, meneer Overkleeft, want de heer Gilissen heeft nog een laatste zin.

Dimitri Gilissen: Zeker voorzitter. Dat heeft te maken met het debatje net op de eerste termijn over de aanpak van de invasieve exoten. De VVD zou het toch fijn vinden, ook als we kijken naar aanknopingspunten in de visie en verordening, om die aanpak ook stevig neer te zetten. Dat wilde ik nog even gezegd hebben.

De voorzitter: Buiten de tijd, maar oké. Meneer Overkleeft, u heeft het woord.

Philip Overkleeft: Dank voorzitter. Dat is ook in antwoord op wat de heer De Jong vroeg over biodiversiteit expliciet opnemen in de Omgevingsvisie. Wij zijn daar voor, dus wij vinden dat een goed idee. Dus wat dat betreft hoeft dat voorstel niet per se ingediend te worden volgende week, maar ik weet natuurlijk niet hoe de rest erover denkt. Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde om gronden die al verworven zijn voor natuur nog voor 2030 in te richten. Dat is mooi. Dan komt de boel toch weer een beetje in gang. Wij vinden het idee van mevrouw Ghijsels van de BBB, om goed in kaart te brengen hoeveel landbouwgebied we nodig hebben, onderschrijven wij. Dat lijkt me een goed idee, om die discussie eens en voor altijd te beslechten. Dan het punt over vliegbasis Soesterberg in verband met de

Natura 2000-status. Dat is natuurlijk op zich een heel charmant idee, want het is een prachtig gebied, het is een heel succesvol gebied en daarvan hebben we er niet zoveel in onze provincie, in heel Nederland eigenlijk niet wat dat betreft. Toch twijfelen we een beetje, want we weten niet precies wat dat zou behelzen. Wat dat betreft voelen we ook wel een beetje mee met de kanttekeningen die de gedeputeerde noemde. Wat betekent dat voor de overige functies in het gebied? Dus voordat wij hier wat over zouden kunnen zeggen, zouden we hier eerst nog een keer over verder willen praten, bijvoorbeeld ook met Utrechts Landschap. Wat vinden die daar eigenlijk van? Want die beheren het gebied. Voor hen zou zo een nieuwe status ook heel wat betekenen. Dus nogmaals, ik snap het voornemen, maar ik acht mij nu op dit moment niet voldoende geëquipeerd om daar iets over te zeggen. Ik zie dat ik een interruptie heb.

De voorzitter: Meneer Overkleeft, u heeft een interruptie van de heer Travaille.

Anjo Travaille: Dank u, voorzitter. Allereerst natuurlijk 100 procent steun voor het aspect van biodiversiteit als uitgangspunt in de Omgevingsvisie. Dat kan niet missen van een partij als Partij voor de Dieren. Over vliegbasis Soesterberg, nogmaals, zou de heer Overbeek het niet handig vinden- Ik ben de achternaam van meneer Philip even kwijt.

De voorzitter: De heer Overkleeft.

Anjo Travaille: Overkleeft. Het zijn ook zulke kleine lettertjes op het scherm. Zou hij het niet heel verstandig vinden om inderdaad eerst even te kijken wat zijn de mogelijkheden voor de dit gebied en wat zijn eventueel ook de bedreigingen? Want we willen niet dat de woningbouw hiermee bijvoorbeeld gefrustreerd wordt. We willen wel kijken wat betekent dit voor Defensie. Dus zou het niet heel verstandig zijn om uit te zoeken wat betekent dit aan kansen en aan bedreigingen? Dat is eigenlijk de oproep die Partij voor de Dieren heeft gedaan voor wat betreft natuur in vliegbasis Soesterberg.

Philip Overkleeft: Dank voorzitter en dank ook aan de heer Travaille. Dat vinden wij sowieso een goed idee. Daarmee voorkomen we dat we overhaaste stappen nemen, maar daarmee zorgen we er wel voor dat we met die vliegbasis het juiste doen, ook in de verre toekomst en ook in verband met andere functies. Dus als dat de oproep is die de heer Travaille doet, dan zouden wij daar wel voor kunnen zijn. Dank.

De voorzitter: Dank u wel.

Philip Overkleeft: Voor de rest was ik overigens klaar met mijn bijdrage.

De voorzitter: Dat wilde ik vragen, dus heel goed. U heeft nog een interruptie van de heer Draisma of de heer Draisma wil een bijdrage geven. Dank u wel, meneer Overkleeft. Meneer Draisma, u heeft het woord.

Arjen Draisma: Dank u wel, voorzitter. Dank ook dat we een extra vergadering hebben waarin we toch die tweede termijn goed kunnen voeren en een reactie van gedeputeerde hebben kunnen horen. Misschien even reagerend op de gedeputeerde, die daagt een beetje uit van kom met voorbeelden voor landbouwinclusieve natuur. In de eerste termijn heb ik Nationaal Park de Weerribben als voorbeeld genoemd. Ik neem de uitdaging aan. Wat wel een belangrijk punt voor ons is en dat is wat de BBB de vierde pijler noemt, dus naast toekomstbestendig, klimaatadaptief en natuurinclusief is ook economisch en vitaal. Dus we willen graag die transitie, maar we willen wel dat de boerenfamiliebedrijven daar ook een plek in hebben. We vinden dat ook een ruimtelijk ordeningsprincipe. Dus dat is niet alleen monitoren, maar ik vind dat we bij de ruimtelijke ordening daar ook rekening mee moeten houden.

Dan reacties op de fracties voor zover al niet gegeven, want we hebben al een aantal gedaan. Wat betreft GroenLinks, de vakantieparken kunnen we volgen. Aan de andere kant voel ik ook wat voor het argument van mensen moeten ook dichtbij met vakantie kunnen gaan, maar dat hoeft voor ons niet betreft in huisjes. Kan ook op andere manieren. Wel een beetje de gedachte dat vakantiehuisjes gauw verwoorden tot permanente bewoning en dat dat een permanent punt van zorg is. SGP, die vroeg ook naar de hoogspanningsstations en daarop meer te sturen. Daar kunnen we-

De voorzitter: Meneer Draisma, u heeft een interruptie van de heer Travaille.

Anjo Travaille: Het gaat over de vakantieparken, want de oproep van GroenLinks en Partij voor de Dieren ook was om daar juist geen extra stedelijke functies aan toe te voegen. Is het CDA daar dan mee akkoord?

De voorzitter: Meneer Draisma.

Arjen Draisma: Wij zijn wel gevoelig voor het argument dat mensen ook op vakantie moeten en daarvoor niet helemaal naar het buitenland moeten reizen. Dus je zou kunnen denken aan campings, of aan andere zaken of zomerhuisjes. Dus dat je niet alles zo permanent gaat maken dat het geïsoleerd is en dat het geschikt is voor door het jaar heen wonen, maar eenvoudige zomerhuisjes zou een oplossing kunnen zijn. Dus meer in die richting zou je kunnen zoeken.

De voorzitter: Meneer Travaille.

Anjo Travaille: Ik begrijp heel goed hoe vakantiehuisjes eruit kunnen zien, maar ik bedoel eigenlijk in het stuk staat nu het voornemen om meer stedelijke functies toe te staan in vakantieparken. Dat is een bedreiging inderdaad onder andere voor natuur en omgeving. Vindt het CDA dat dan juist een goed voorstel of vindt het CDA dat juist een verkeerd voorstel?

De voorzitter: Meneer Draisma.

Arjen Draisma: In een aantal gevallen is dat een goed voorstel. Dus als de vakantieparken al verworpen zijn tot permanente woningen, maak er dan ook gelijk permanente woningen van. Dan heeft het ook geen zin om dat te handhaven, maar dat mag. Dat was wat ik van GroenLinks hoorde, het mag niet leiden tot uitbreiding van vakantieparken en daarvoor zijn wij wel gevoelig. Bouw dan niet weer nieuwe vakantieparken om mensen op vakantie te laten gaan die er dan weer permanent in gaan wonen. Dan zijn we ver van huis.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt verder met uw bijdrage.

Arjen Draisma: D66 wil ik wel volgen in de aandacht voor Groen Groeit Mee en ook groen in woningbouwgebieden. Dat vinden we ook een sterk, goed punt. VVD, sturingsfilosofie hebben we het ook al over gehad. De beantwoording over de prioritering, daar kunnen wij ons goed in vinden. Dus ook even als reactie naar de VVD van het college van GS. Dat blijft prima.

De voorzitter: Meneer Draisma, u bent door uw tijd heen. Maar ik zag dat mevrouw Ghijsels een interruptie op u heeft, dus dat is uw redding.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Ik ga u even helpen, want u begon met een punt waarvan ik dacht die ben ik vergeten, maar daarna vergat u hem zelf weer. Dat had te maken met de hoogspanningsstations, om daar vanuit de provincie preventief of eerder al wat meer sturing aan te geven. Dus ik was heel benieuwd wat u daarover ging zeggen. Ging u daar nog wat over zeggen?

De voorzitter: Meneer Draisma.

De voorzitter: Volgens mij heeft de SGP daar veel over gezegd in de eerste termijn en daar gaan wij wel in mee.

Dimf Ghijsels-Kerkhoff: Helder. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan was dit de bijdrage van het CDA. Dan geef ik het woord aan de heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. De tweede termijn, even reflecterend op de wijze van bespreken, maar dat komt bij het werkprogramma terug, vind ik best lastig en ook de wijze van conclusies trekken. Daar kunnen we vast van leren. Paar punten aangestipt vanuit de beantwoording die wij belangrijk vinden. Agrarische bedrijven die bijdragen aan een verbetering van de volksgezondheid, aan een verbetering van de vermindering van de milieubelasting, aan de verbetering van dierenwelzijn en een goede landschappelijke inpassing voor de stallen make, die vragen wij ook nog bij te gaan dragen aan de groenblauwe dooradering en misschien op termijn ook nog de realisatie van NNN, groene contour en Natura 2000 goede staat van instandhouding. Die lijst met provinciale opgaven kunnen we zo heel lang maken en ik zou ervoor pleiten om die niet aan te passen en die eerste vier wel te laten staan.

Dan de ambitie om natuurinclusief te bouwen. Maak die vooral concreet, want in de visie komt die niet. Ik hoorde van de gedeputeerde Sterk dat die wel in verordening komt. Dat is apart, want volgens mij voert de verordening uit wat in de visie staat.

De sturing op de midden- en hoogspanningsstations, daar komen wij nog op terug. Ik moet nog even kijken op welk moment, maar ik vind echt dat we goed moeten formuleren waar we dergelijke ontwikkelingen mogelijk willen maken.

Dan het landbouwontwikkelgebied werd in tweede termijn door de PvdD aangegeven. Het lijkt me heel goed om daaraan vast te houden en ook die ondernemers, met de vier voorwaarden die ik net noemde, de kans te geven om te ontwikkelen. Daar hebben we ze voor in het landbouwontwikkelingsgebied geplaatst. We hebben op het erf bij de koning gezien dat uitbreidingen soms nodig zijn om die milieuwinst, dierenwelzijn en volksgezondheid te behalen.

Dan over landbouwgrond. Het lijkt mij goed dat de prioritaire landbouwgebieden ook doorwerken in de andere kaarten van de provinciale ambities, zodat we ook daadwerkelijk meer sturen op het vlak van welke functies voorgaan op andere functies en dat niet alles mogelijk blijft met de stapeling van de kaarten. Dat was ook een van de kritiekpunten van de MER-studie, de vorige Omgevingsvisie. Volgens mij is het heel goed om die ter harte te nemen en daadwerkelijk die keuzes te gaan maken. Niet alles kan overal, zei Remkes ooit.

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg, u bent ten eerste door uw tijd heen en ten tweede krijgt u een interruptie van de heer Gilissen.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, dat punt over die stapeling van kaarten is een van de redenen waarom we vragen hebben over hoe je die verschillende doelen en prioriteiten gaat stapelen. Dus mijn vraag aan de fractie van SGP zou zijn waar dat toe leidt. Want ik ben het helemaal met hem eens als het gaat over dat je keuzes moet maken over wat wel en wat niet kan. Gaat de wijze die nu ingeslagen is ook voldoende waarborging bieden dat het straks voor initiatiefnemers duidelijk is dat niet alles kan overal?

De voorzitter: De heer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Voorzitter, ik hoop heel erg dat dat met de gebiedsuitwerkingen komt. In de eerste termijn hebben we een debatje gehad over de restpartijen(01:55:07), dat die expliciet worden aangewezen van hier zitten geen ontwikkelingen in omdat we die ... (01:55:13) beschermen of dat we op de zonpotentiekaart zien waar we zonnevelden kunnen realiseren, dat dat niet op de meest vruchtbare landbouwgronden ligt. Dat we op die manier gaan kiezen. Volgens mij is die gebiedsuitwerking slag nog heel hard nodig om die ondernemers en initiatiefnemers ook daadwerkelijk de duidelijkheid te bieden waar iets wel of niet kan.

De voorzitter: Meneer Gilissen in herhaling.

Dimitri Gilissen: Voorzitter, als je kijkt naar de groep prioriteiten zoals die nu worden voorgesteld in het concept, dan zie je eigenlijk dat wonen en werken daar niet zozeer in terugkomt. Dat zou dan meer volgen uit de algehele visie. Betekent dat wat de SGP betreft dat wonen en werken en leefbaarheid dan ook een plek zou moeten krijgen in die gebiedsprioriteiten?

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Jazeker. Ik dacht dat bij de stedelijke omgeving die al sowieso genoemd wordt, dat die in dorpen minder genoemd wordt. Dat die gebieden een andere functie hebben, de omliggende terreinen, dat kan ik me ook wel voorstellen, maar het is natuurlijk niet zo. Dat gaf de gedeputeerde ook aan, dat de ene functie de ander uitsluit. Daarvoor moeten we echt gaan kiezen. Wat dat betreft verlang ik naar een soort provinciale structuurvisie waarin we als Staten ook nog ontwikkelingen op de kaart konden zetten in onze vergadering en dat we op die manier ook woningbouwlocaties aanwijzen.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Van den Dikkenberg. U heeft nog een interruptie van mevrouw Ghijsels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik kom even terug op wat u zegt, dat bij wijze van spreken je wil voorkomen dat zonnevelden op de meest vruchtbare plekken van landbouw komt. Dan kom ik toch weer terug op die artikelen 5.1, 5.2, die eigenlijk een uitzondering geven, in de brede zin des woords, op het verstedelijkingsverbod ten aanzien van energietransitie. Dat is waar die dan, veronderstel ik, gerepareerd zou kunnen worden. Bent u dat met mij eens? Ziet u daar ruimte of niet?

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Ja. Daar zie ik ruimte en daaronder zit ook nog de meer detailkaarten van de huidige visie, die werkten bijvoorbeeld met een opstapeling van kaarten van hier kan zon, hier kan wind, et cetera, dat op die kaarten ook doorgewerkt wordt waar het niet kan en dat dat ook duidelijk gemaakt wordt. Ik vind echt dat wij als politiek gaan over het verdelen van schaars goed. Ruimte is een schaars goed, dan moeten we daarin de keuze maken. Dat geldt eigenlijk hetzelfde voor midden- en hoogspanningsstations, dat wij de afweging maken welke belangen we dan ten onder laten gaan op het moment dat er een locatie gekozen moet worden. Dat kan door specifiek te sturen in de Omgevingsvisie.

De voorzitter: U heeft een interruptie van de heer De Jong.

Amos de Jong: Dank, voorzitter. Even ingrijpen op dit laatste debatje. Is de heer Van den Dikkenberg het met ons eens dat we instrumenten zoals bijvoorbeeld een milieueffectrapportage en andere instrumenten hebben die toezien op een goede, op feiten gebaseerde overweging? Dus als wij bijvoorbeeld gaan stellen als politiek we willen dit en dit wel of niet in dit gebied, terwijl we dat bijvoorbeeld bij windenergie gedegen doen met effectrapportages, dat dat niet een betere weg zou zijn?

De voorzitter: Meneer Van den Dikkenberg.

Bertrick van den Dikkenberg: Jazeker, maar een milieueffectrapportage is niet altijd het doorslaggevend argument. We hebben cultuurhistorie, we hebben landbouwgrond, we hebben allerlei argumenten. Soms is het de netefficiency waarin gestuurd wordt naar een optimale voorkeur en soms valt er dan een van de aspecten overboord om toch een locatie te kunnen kiezen. Wat mij betreft maakt PS die keuze, want wij verdelen daarin schaarste en geven belang aan op de verschillende aspecten als PS zijnde. Terwijl als je er niets over zegt, kun je daar ook niet meer, door de ruimte die er in veel onderdelen van de visie geboden wordt, achteraf op sturen. Wat dat betreft heb ik van de laatste MER van de Omgevingsvisie geleerd dat die keuzes nodig zijn, daar vroeg de MER destijds ook om, omdat niet alles overal kon. Dat gaf de MER ook duidelijk aan, alleen waren we op dat moment vrij laat in het proces om de Omgevingsvisie nog strikter te maken.

De voorzitter: Meneer De Jong, wilt u nog in herhaling?

Amos de Jong: Niet herhaling, maar misschien een slotopmerking dat ik het gedeeltelijk met de SGP eens ben, maar dat ik wel vind dat we uiteindelijk keuzes moeten maken op basis van de studies. Dus volgens mij kunnen we prima de ruimte openlaten en dan via die studies uiteindelijk een positie innemen.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Van den Dikkenberg, u heeft nog een interruptie van mevrouw Ghijssels.

Dimf Ghijssels-Kerkhoff: Ik wilde eigenlijk reageren in dit debatje op de heer De Jong, als dat mag van de voorzitter. In het kader van de MER et cetera tackelt het niet juist nadrukkelijk het punt, wat ook door de heer Van den Dikkenberg goed wordt geïllustreerd, namelijk wil je een zonneveld op bijvoorbeeld de meest vruchtbare landbouwgrond? Dat wordt nu niet gedekt en dat is net andersom kijken als hoe die ter beoordeling zou komen liggen voor een nieuw zonneveld. Dat nog even ter verduidelijking. Ik kan mij niet anders voorstellen als dat de heer De Jong daar in het kader van keuzes maken ook gevoelig voor zou moeten zijn.

De voorzitter: Dit zie ik even als een opmerking in het debat. Ik wil niet dat er nog verder op gereageerd wordt, want we zijn al over de tijd. We zijn tien minuutjes over tijd en er moeten nog twee partijen hun bijdrage doen. Dus ik kap deze even af. Meneer Daniels, u krijgt de mogelijkheid om een bijdrage te leveren in het debat.

Reindert Daniels: Dank u wel. Er is een heleboel nadruk op de gunstige staat van instandhouding van Natura 2000 en dat in 2030 dus de verslechtering gestopt moet zijn. Om dat te kunnen doen, heb je dus wel robuuste monitoring nodig. Dan zouden we dus bijvoorbeeld, dat zou mijn voorstel zijn, per 2030 een dekkend meetnetwerk en een schema van observatie en monsternamen activiteiten moeten hebben ingericht dat in staat is om al die drukfactoren aan te tonen. Dus niet alleen stikstof, maar alle drukfactoren en hun impact op de staat van instandhouding. Dus op een dusdanige manier in kaart brengen dat er ook juridisch iets mee gedaan kan worden, dat dat door de Raad van State ook gebruikt kan worden om die vergunningen toe te staan. Het is ook zo dat monitoring is een heel stuk goedkoper dan beheersmaatregelen. Als je je beheersmaatregelen op inefficiënte manier uitvoert, dan verbrand je je budget en kan het zijn dat je je doelen uiteindelijk niet haalt. Of je nou helemaal wil sturen op het behalen van alle natuurdoelen, dan zou je dat ook moeten willen. Dus mijn vraag is eigenlijk, zijn er partijen die het er niet mee eens zijn dat je aan de voorkant dat al moet hebben gegarandeerd, dat het wellicht zelfs dus al op Omgevingsvisie niveau zou moeten worden geborgd dat er een volledig dekkend monitoringnetwerk is op alle drukfactoren? Dus dat is mijn vraag, of er partijen zijn die het daar niet mee eens zijn.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Daniels. U krijgt geen interruptie. Dat kan ik verder ook niet-

Reindert Daniels: Dat is heel mooi, dan zijn ze het er mee eens.

De voorzitter: Die conclusie zou u kunnen trekken inderdaad. Dan vraag ik aan de PvdA-fractie, mevrouw Lejeune, heeft u nog een bijdrage voor dit debat?

Marieke Lejeune-Koster: Voorzitter, ik heb met belangstelling zitten luisteren. Ik heb vorige week woensdag gemist, omdat ik toen de hele dag op het stembureau zat. Dus ik heb in die zin een beetje een hiccup in de continuïteit. Ik heb met belangstelling geluisterd, aantekeningen gemaakt. Ik heb voor nu geen verdere bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Heel hartelijk bedankt. Dan was dat volgens mij alle partijen die vandaag aanwezig zijn. Er zijn wat partijen afwezig, dus die hoef ik ook niet te vragen om het woord te hebben. We hebben er lang over gedaan, maar we zijn er dan ook. We moeten echt even kijken, want dit was natuurlijk niet eens de echte tekst. Die komt in januari. Dus ik ga in het presidium overleggen hoe we dat gaan doen, maar daar kunnen we misschien wel een dag voor uittrekken, wat lastig is gebleken en dat neem ik u absoluut niet kwalijk. We hebben echt geprobeerd om te kijken of er een soort van gemeenschappelijkheid hier uit de zaal komt. Dat blijkt ontzettend lastig. Dat is nou eenmaal zo. Daar moeten we het mee doen. Dus we hebben niet echt heel specifiek - Er zijn ook ontzettend veel opmerkingen gemaakt. We hebben proberen mee te schrijven, maar om daar een gezamenlijk iets uit te destilleren, is ontzettend lastig. Dat zal het ambtelijk apparaat waarschijnlijk ook gemerkt hebben. U krijgt een inhoudelijke reactie terug. Wat er volgende week of de volgende keer gebeurt in de Staten, dat zien we wel.

3. Sluiting

De voorzitter: In ieder geval krijgt u voor de kerst het ontwerp en in januari zien we elkaar dan voor de echt inhoudelijke bespreking van de ontwerp visie en verordening. Ik wens u nog een hele fijne avond.